

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 11ης Δεκεμβρίου 2012¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-274/11 και C-295/11

**Βασίλειο της Ισπανίας (C-274/11),
Ιταλική Δημοκρατία (C-295/11)
κατά**

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Προσφυγή ακυρώσεως — Έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας δυνάμει των άρθρων 20 ΣΕΕ και 329 ΣΛΕΕ, με σκοπό τη δημιουργία “ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας” — Προσφυγή ακυρώσεως λόγω αναρμοδιότητας, καταχρήσεως εξουσίας και παραβιάσεως των Συνθηκών — Δημιουργία ευρωπαϊκών τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας — Άρθρο 118 ΣΛΕΕ — Αποκλειστική ή συντρέχουσα αρμοδιότητα»

1. Με το δικόγραφο της προσφυγής τους, το Βασίλειο της Ισπανίας (υπόθεση C-274/11) και η Ιταλική Δημοκρατία (υπόθεση C-295/11) ζητούν την ακύρωση της αποφάσεως 2011/167/ΕΕ του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2011, για την έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών².

I – Το νομικό πλαίσιο

A – Το πρωτογενές δίκαιο

1. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
2. Το άρθρο 20, παράγραφοι 1 και 2, ΣΕΕ ορίζει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία στο πλαίσιο των μη αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης μπορούν να προσφεύγουν στα θεσμικά όργανα της Ένωσης και να ασκούν τις αρμοδιότητες αυτές εφαρμόζοντας τις κατάλληλες διατάξεις των Συνθηκών, εντός των ορίων και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από το παρόν άρθρο, καθώς και από τα άρθρα 326 έως 334 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι ενισχυμένες συνεργασίες έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν την πραγμάτωση των στόχων της Ένωσης, να διαφυλάσσουν τα συμφέροντά της και να ενισχύουν τη διαδικασία ολοκλήρωσής της. Είναι ανοικτές σε όλα τα κράτη μέλη ανά πάσα στιγμή, σύμφωνα με το άρθρο 328 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² — ΕΕ L 76, σ. 53, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Η απόφαση με την οποία εγκρίνεται ενισχυμένη συνεργασία εκδίδεται από το Συμβούλιο ως έσχατη λύση, εφόσον αυτό διαπιστώσει ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι της συνεργασίας αυτής δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα σε εύλογο χρόνο από την Ένωση στο σύνολό της, και υπό τον όρο ότι θα συμμετέχουν σε αυτήν τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 329 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

2. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ ορίζει ότι:

«Η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους ακόλουθους τομείς:

- α) τελωνειακή ένωση,
- β) θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς,
- γ) νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ,
- δ) διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής,
- ε) κοινή εμπορική πολιτική.»

4. Κατά το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ:

«1. Η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη όταν οι Συνθήκες της απονέμουν αρμοδιότητα μη εμπίπτουσα στους τομείς των άρθρων 3 και 6.

2. Οι συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης και των κρατών μελών αφορούν τους εξής κύριους τομείς:

- α) την εσωτερική αγορά,

[...]».

5. Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε βάσει του άρθρου 329, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία σε κάποιον από τους τομείς που αναφέρουν οι Συνθήκες, εκτός των τομέων αποκλειστικών αρμοδιοτήτων και της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, απευθύνουν αίτηση στην Επιτροπή καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής και τους επιδιωκόμενους στόχους της προτεινόμενης ενισχυμένης συνεργασίας. Η Επιτροπή δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο σχετική πρόταση. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, ανακοινώνει τους λόγους στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Η αναφερόμενη στο πρώτο εδάφιο εξουσιοδότηση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας παρέχεται από το Συμβούλιο, βάσει προτάσεως της Επιτροπής και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.»

6. Κατά το άρθρο 326 ΣΛΕΕ, οι ενισχυμένες συνεργασίες σέβονται τις Συνθήκες και το δίκαιο της Ένωσης. Οι εν λόγω συνεργασίες δεν θίγουν την εσωτερική αγορά ούτε την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Δεν συνιστούν διάκριση ή φραγμό στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ούτε προκαλούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ τους.

7. Κατά το άρθρο 327 ΣΛΕΕ:

«Οι ενισχυμένες συνεργασίες σέβονται τις αρμοδιότητες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που δεν συμμετέχουν σε αυτές. Τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη δεν παρεμποδίζουν την εφαρμογή των ενισχυμένων συνεργασιών από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν σε αυτές.»

8. Εξάλλου, το άρθρο 330 ΣΛΕΕ, πάντοτε όσον αφορά τις ενισχυμένες συνεργασίες, ορίζει ότι:

«Κάθε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να συμμετέχει στις συσκέψεις του, ψηφίζουν όμως μόνον τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία.

Η ομοφωνία αποτελείται από τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών και μόνον.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3.»

B – Η προσβαλλόμενη απόφαση

9. Με την προσβαλλόμενη απόφαση εγκρίνεται η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών μεταξύ είκοσι πέντε από τα είκοσι επτά κράτη μέλη της Ένωσης, καθόσον το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στη συνεργασία αυτή.

10. Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρει τα εξής:

«Στη σύνοδο του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2010, καταγράφηκε ότι δεν υπήρξε ομοφωνία για περαιτέρω πρόοδο σχετικά με τον προτεινόμενο κανονισμό περί των μεταφραστικών ρυθμίσεων. Στις 10 Δεκεμβρίου 2010 επιβεβαιώθηκε ότι υπάρχουν ανυπέρβλητες δυσκολίες, γεγονός που, επί του παρόντος και στο ορατό μέλλον, καθιστά αδύνατη την ομοφωνία. Επειδή η συμφωνία για τον προτεινόμενο κανονισμό περί των μεταφραστικών ρυθμίσεων είναι απαραίτητη για μια τελική συμφωνία σχετικά με το ενιαίο καθεστώς προστασίας των ευρεσιτεχνιών στην Ένωση, διαπιστώνεται ότι ο στόχος της δημιουργίας του ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών για την Ένωση δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσα σε εύλογο χρόνο με εφαρμογή των σχετικών διατάξεων των συνθηκών.»

11. Σύμφωνα με την έκτη έως και τη δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«(6) Η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει να παρέχει το αναγκαίο νομοθετικό πλαίσιο για τη δημιουργία του ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών στα συμμετέχοντα κράτη μέλη και να διασφαλίζει στις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την Ένωση τη δυνατότητα να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους επιλέγοντας να αναζητήσουν ενιαία προστασία μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στα συμμετέχοντα κράτη μέλη, σε συνδυασμό με την προαγωγή της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου.

(7) Η ενισχυμένη συνεργασία πρέπει να στοχεύει στη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, το οποίο θα παρέχει ομοιόμορφη προστασία στο σύνολο των επικρατειών των συμμετεχόντων κρατών μελών και θα χορηγείται για όλα αυτά τα κράτη μέλη από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας ([στο εξής:] ΕΓΔΕ). Ως απαραίτητο τμήμα του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, οι μεταφραστικές ρυθμίσεις που θα ισχύσουν πρέπει να είναι απλές και οικονομικά συμφέρουσες και να αντιστοιχούν στα όσα προβλέπονται στην πρόταση κανονισμού [(ΕΕ)] του Συμβουλίου περί των μεταφραστικών ρυθμίσεων για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 30 Ιουνίου 2010³, σε συνδυασμό με τα σημεία συμβιβασμού που πρότεινε η προεδρία τον Νοέμβριο του 2010 και τα οποία έτυχαν ευρείας υποστήριξης στο Συμβούλιο. Οι μεταφραστικές ρυθμίσεις διατηρούν τη δυνατότητα κατάθεσης αιτήσεων διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε οποιαδήποτε γλώσσα της Ένωσης στο ΕΓΔΕ και εγγυώνται την αποζημίωση των εξόδων για τη μετάφραση των αιτήσεων που κατατίθενται σε γλώσσες άλλες από τις επίσημες γλώσσες του ΕΓΔΕ. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ θα πρέπει να χορηγείται μόνο σε μία από τις επίσημες γλώσσες του ΕΓΔΕ όπως προβλέπεται στη σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας [⁴] [...]. Δεν θα απαιτούνται περαιτέρω μεταφράσεις, με την επιφύλαξη αναλογικών μεταβατικών ρυθμίσεων για πρόσθετες μεταφράσεις σε προσωρινή βάση, χωρίς νομική αξία και για σκοπούς πληροφόρησης και μόνον. Σε κάθε περίπτωση, οι μεταβατικές ρυθμίσεις δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης όταν θα είναι πλέον διαθέσιμες μηχανικές μεταφράσεις υψηλής ποιότητας, υπό την προϋπόθεση της αντικειμενικής αξιολόγησης της ποιότητας. Σε περίπτωση διαφωνίας, οι υποχρεωτικές μεταφραστικές υποχρεώσεις θα ισχύουν για τον δικαιούχο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

- (8) Πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 20 [...] ΣΕΕ και στα άρθρα 326 [ΣΛΕΕ] και 329 [...] ΣΛΕΕ.
- (9) Ο τομέας τον οποίο καλύπτει η ενισχυμένη συνεργασία, δηλαδή η θέσπιση μέτρων για τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο θα παρέχει προστασία στο εσωτερικό της Ένωσης και η δημιουργία κεντρικών καθεστώτων έγκρισης, συντονισμού και ελέγχου στο επίπεδο της Ένωσης, ορίζεται στο άρθρο 118 [...] ΣΛΕΕ ως ένας από τους τομείς που καλύπτονται από τις Συνθήκες.
- (10) Κατεγράφη στη σύνοδο του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2010 και επιβεβαιώθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2010 ότι ο στόχος της θέσπισης ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών στο εσωτερικό της Ένωσης δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσα σε εύλογο χρόνο από την Ένωση ως σύνολο, εκπληρώνοντας έτσι την προϋπόθεση του άρθρου 20 παράγραφος 2 [...] ΣΕΕ ότι η ενισχυμένη συνεργασία πρέπει να καθιερώνεται μόνον ως έσχατη λύση.
- (11) Η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών στοχεύει στην προαγωγή της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου και στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η δημιουργία του ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών για μια ομάδα κρατών μελών θα βελτιώσει το επίπεδο προστασίας των ευρεσιτεχνιών παρέχοντας τη δυνατότητα εξασφάλισης ομοιόμορφης προστασίας μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε ολόκληρη την επικράτεια των συμμετεχόντων κρατών μελών και θα καταργήσει τα έξοδα και την πολυπλοκότητα στις εν λόγω επικράτειες. Συνεπώς, διευκολύνει την πραγμάτωση των στόχων της Ένωσης, διαφυλάσσει τα συμφέροντά της και ενισχύει τη διαδικασία ολοκλήρωσής της σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 1 [...] ΣΕΕ.
- (12) Η δημιουργία ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 [...] ΣΛΕΕ. Η νομική βάση για τη δημιουργία δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι το άρθρο 118 [...] ΣΛΕΕ το οποίο εμπίπτει στο κεφάλαιο 3 “Προσέγγιση των νομοθεσιών” του τίτλου VII “Κοινοί κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών”, και περιλαμβάνει ειδική αναφορά στην εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η οποία συγκαταλέγεται στις συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 4 [...] ΣΛΕΕ. Η δημιουργία ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών μαζί με τις ισχύουσες μεταφραστικές ρυθμίσεις εμπίπτει, συνεπώς, στο πλαίσιο των μη αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης.

3 — COM(2010) 350 τελικό.

4 — Σύμβαση η οποία υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973 και τέθηκε σε ισχύ στις 7 Οκτωβρίου 1977 (στο εξής: ΣΕΔΕ).

- (13) Η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών σέβεται τις Συνθήκες και το δίκαιο της Ένωσης και δεν θίγει την εσωτερική αγορά ούτε την οικονομική, κοινωνική ή εδαφική συνοχή. Δεν συνιστά φραγμό ή διάκριση στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ούτε προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ τους.
- (14) Η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών σέβεται τις αρμοδιότητες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μη συμμετεχόντων κρατών μελών. Η δυνατότητα εξασφάλισης ενιαίας προστασίας μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στις επικράτειες των συμμετεχόντων κρατών μελών δεν επηρεάζει τη διαθεσιμότητα ή τις προϋποθέσεις της προστασίας μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στις επικράτειες των μη συμμετεχόντων κρατών μελών. Επιπροσθέτως, οι επιχειρήσεις από μη συμμετέχοντα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν ενιαία προστασία μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στις επικράτειες των συμμετεχόντων κρατών μελών με τις ίδιες προϋποθέσεις με τις επιχειρήσεις από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Οι υπάρχοντες κανονισμοί των μη συμμετεχόντων κρατών μελών με τους οποίους ορίζονται οι προϋποθέσεις για την εξασφάλιση προστασίας μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στην επικράτειά τους δεν επηρεάζονται.
- (15) Ειδικότερα, η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών πρέπει να σέβεται το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας καθώς η ενισχυμένη συνεργασία σέβεται το υπάρχον κεκτημένο.
- (16) Με την επιφύλαξη ενδεχόμενων προϋποθέσεων συμμετοχής που ορίζονται στην παρούσα απόφαση, η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών είναι ανοικτή ανά πάσα στιγμή σε όλα τα κράτη μέλη που επιθυμούν να τηρήσουν τις πράξεις που έχουν ήδη θεσπιστεί στο πλαίσιο αυτό σύμφωνα με το άρθρο 328 [...] ΣΛΕΕ».

II – Τα αιτήματα των διαδίκων

A – Στην υπόθεση C-274/11

12. Το Βασίλειο της Ισπανίας ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, και
- να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

13. Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή, και
- να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

B – Στην υπόθεση C-295/11

14. Η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, και
- να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

15. Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή, και
- να καταδικάσει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

16. Όσον αφορά την υπόθεση C-274/11, με την πρώτη διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 27ης Οκτωβρίου 2011, επετράπη, αφενός, στην Ιταλική Δημοκρατία να παρέμβει υπέρ του Βασιλείου της Ισπανίας και, αφετέρου, στη Δημοκρατία της Πολωνίας να παρέμβει υπέρ του Συμβουλίου. Με τη δεύτερη διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της ίδιας ημερομηνίας, επετράπη στη Δημοκρατία της Λεττονίας, στην Ιρλανδία, στην Επιτροπή, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο Κοινοβούλιο, στο Βασίλειο του Βελγίου, στο Βασίλειο της Σουηδίας, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στην Τσεχική Δημοκρατία, στην Ουγγαρία, στη Γαλλική Δημοκρατία, καθώς και στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να παρέμβουν υπέρ του Συμβουλίου.

17. Όσον αφορά την υπόθεση C-295/11, με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 13ης Οκτωβρίου 2011, επετράπη, αφενός, στο Βασίλειο της Ισπανίας να παρέμβει υπέρ της Ιταλικής Δημοκρατίας και, αφετέρου, στη Δημοκρατία της Λεττονίας, στην Ιρλανδία, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στο Βασίλειο του Βελγίου, στο Βασίλειο της Σουηδίας, στο Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή, στην Τσεχική Δημοκρατία, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Ουγγαρία, στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, καθώς και στη Δημοκρατία της Πολωνίας να παρέμβουν υπέρ του Συμβουλίου.

18. Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 2012, οι υποθέσεις C-274/11 και C-295/11 ενώθηκαν ώστε να συνεκδικασθούν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

III – Επί των προσφυγών

19. Αντιλαμβάνομαι ότι το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν έξι λόγους ακυρώσεως προς στήριξη των προσφυγών τους.

20. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο δεν ήταν αρμόδιο να καθιερώσει ενισχυμένη συνεργασία. Εκτιμούν ότι η αρμοδιότητα αυτή ανήκει αποκλειστικώς στην Ένωση. Επομένως, καθόσον εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, παρέβη το άρθρο 20, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα καθιερώσεως ενισχυμένης συνεργασίας αποκλειστικώς σε τομείς στους οποίους η Ένωση έχει μη αποκλειστική αρμοδιότητα.

21. Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι η έκδοση της αποφάσεως για την έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών συνιστά κατάχρηση εξουσίας. Υποστηρίζουν ότι, αντιθέτως προς τα οριζόμενα στο άρθρο 20 ΣΕΕ, με την απόφαση αυτή στην πραγματικότητα επιδιωκόταν όχι η συμμετοχή όλων των κρατών μελών στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως μέσω σταδιακής ενοποίησης, αλλά ο αποκλεισμός του Βασιλείου της Ισπανίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας από τις διαπραγματεύσεις όσον αφορά το ζήτημα των γλωσσικών ρυθμίσεων που θα ισχύουν για το επίμαχο καθεστώς προστασίας των ευρεσιτεχνιών.

22. Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας προσάπτει στο Συμβούλιο ότι δεν έλαβε υπόψη το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης καθόσον δεν καθόρισε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, το δικαιοδοτικό σύστημα στο οποίο πρόκειται να υπαχθεί ο τομέας του ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών.

23. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι, καθόσον εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, το Συμβούλιο δεν έλαβε υπόψη την προϋπόθεση περί έσχατης λύσεως την οποία τάσσει το άρθρο 20, παράγραφος 2, ΣΕΕ.

24. Ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παράβαση των άρθρων των άρθρων 118, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και 326 ΣΛΕΕ και του άρθρου 20, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ. Ειδικότερα, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 326 ΣΛΕΕ στο μέτρο που θίγει την εσωτερική αγορά και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, δημιουργεί διακρίσεις και φραγμούς στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και στρεβλώνει τον ανταγωνισμό.

25. Εν τέλει, με τον έκτο λόγο ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στα άρθρα 327 ΣΛΕΕ και 328 ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, αφενός, η εν λόγω απόφαση υποχρεώνει το Βασίλειο της Ισπανίας να παραιτηθεί από το δικαίωμα που του χορηγεί το άρθρο 65 της ΣΕΔΕ να ζητεί τη μετάφραση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην ισπανική γλώσσα προκειμένου αυτά να παράγουν έννομα αποτελέσματα στην Ισπανία και, αφετέρου, δεν συνάδει με την προϋπόθεση η ενισχυμένη συνεργασία να είναι ανοικτή στα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν σε αυτή, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 328 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που η επίμαχη συνεργασία προβλέπει την καθιέρωση γλωσσικού καθεστώτος το οποίο το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορεί να αποδεχθεί.

Α – Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

26. Για πρώτη φορά από της θεσπίσεως του μηχανισμού συνεργασίας με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, το Δικαστήριο καλείται να εξετάσει τη νομιμότητα της αποφάσεως περί εγκρίσεως τέτοιας συνεργασίας. Προς τον σκοπό αυτό, θα χρειαστεί να οριοθετήσει τον έλεγχο που πρέπει να ασκήσει όσον αφορά την τήρηση των προϋποθέσεων εγκρίσεως της εν λόγω συνεργασίας, προκειμένου να εξακριβώσει τη νομιμότητα της συνεργασίας αυτής.

27. Κατά τη γνώμη μου, ο έλεγχος του Δικαστηρίου πρέπει να είναι περιορισμένος. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs, «πρέπει να έχουμε υπόψη τα όρια που διέπουν την εξουσία του Δικαστηρίου να ελέγχει τα θεσπισθέντα από το Συμβούλιο νομοθετικά μέτρα. Τα όρια αυτά προκύπτουν από τη θεμελιώδη αρχή της διακρίσεως των εξουσιών στις Κοινότητες. Εκεί όπου η Συνθήκη έχει αναθέσει ευρείες νομοθετικές εξουσίες στο Συμβούλιο, το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει στις εξουσίες του Συμβουλίου τη δική του εκτίμηση της οικονομικής καταστάσεως ή της αναγκαιότητας ή της καταλληλότητας των θεσπισθέντων μέτρων. Αν τούτο συνέβαινε, το Δικαστήριο θα σφετεριζόταν τον νομοθετικό ρόλο του Συμβουλίου επιβάλλοντας τις δικές του απόψεις περί των πτυχών της οικονομικής πολιτικής που πρέπει να ασκούν οι Κοινότητες»⁵.

28. Εν προκειμένω, η απόφαση περί καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας ανήκει στο Συμβούλιο, το οποίο χορηγεί τη σχετική εξουσιοδότηση βάσει προτάσεως της Επιτροπής και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁶. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, τα εν λόγω θεσμικά όργανα καλούνται να εκτιμήσουν τα αποτελέσματα της ενισχυμένης συνεργασίας βάσει πολυάριθμων στοιχείων, να σταθμίσουν τα διάφορα διακυβευόμενα συμφέροντα και να προβούν σε επιλογές πολιτικής φύσεως οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Βάσει αυτών ακριβώς των στοιχείων το Συμβούλιο θα αξιολογήσει εάν ορισμένη συνεργασία αποτελεί προσήκον μέτρο το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, είναι ικανό να διευκολύνει την εκπλήρωση των σκοπών της Ένωσης, να διασφαλίσει τα συμφέροντά της και να ενισχύσει τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως.

5 — Βλ. σημείο 23 των προτάσεων στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-248/95 και C-249/95, SAM Schiffahrt και Stapf (Συλλογή 1997, σ. I-4475).

6 — Βλ. άρθρο 329, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

29. Συναφώς, το Δικαστήριο αναγνωρίζει παγίως στον νομοθέτη της Ένωσης ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τη φύση και το περιεχόμενο των ληπτέων μέτρων στους τομείς δράσεως της Ένωσης. Συγκεκριμένα, ο έλεγχός του περιορίζεται στην εξακρίβωση του εάν, κατά την άσκηση της εν λόγω ελευθερίας επιλογής, ο νομοθέτης της Ένωσης υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη, διέπραξε κατάχρηση εξουσίας ή υπερέβη προδήλως τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας⁷.

30. Υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των εκτιμήσεων πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να ασκήσει το Δικαστήριο τον έλεγχό του νομιμότητας της προσβαλλομένης απόφασης.

B – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη αρμοδιότητας για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας με σκοπό τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

31. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 20, παράγραφος 1, ΣΕΕ. Ειδικότερα, προβάλλουν ότι ο τομέας εντός του οποίου πρόκειται να καθιερωθεί ενισχυμένη συνεργασία και ο οποίος, κατά την αιτιολογική σκέψη 9 της προσβαλλομένης απόφασης, ορίζεται στο άρθρο 118 ΣΛΕΕ, εμπίπτει όχι στις συντρέχουσες αρμοδιότητες των κρατών μελών και της Ένωσης οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 4 ΣΛΕΕ, αλλά στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της Ένωσης, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, και ειδικότερα στη θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Συνεπώς, καθόσον το άρθρο 20, παράγραφος 1, ΣΕΕ αποκλείει την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας στους τομείς που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, δεν είναι δυνατό να καθιερωθεί ενισχυμένη συνεργασία όσον αφορά τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

32. Κατά την Ιταλική Δημοκρατία, τα άρθρα 3 ΣΛΕΕ έως 6 ΣΛΕΕ περιέχουν απλώς ενδεικτική απαρίθμηση των τομέων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ένωσης. Το ακριβές περιεχόμενο κάθε αρμοδιότητας πρέπει να προσδιορίζεται υπό το πρίσμα των οικείων για κάθε τομέα διατάξεων των Συνθηκών, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ.

33. Εν συνεχεία, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι το άρθρο 118 ΣΛΕΕ, μολονότι αναφέρεται στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και μολονότι εντάσσεται στον τίτλο VII του τρίτου μέρους –ο οποίος αφορά τους κοινούς κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών–, ειδικότερα στο κεφάλαιό του 3 το οποίο αφορά την προσέγγιση των νομοθεσιών, δεν απονέμει στην Ένωση γενική αρμοδιότητα εναρμονίσεως ως προς τους τίτλους διανοητικής ιδιοκτησίας, προκειμένου να διασφαλισθεί ενιαία προστασία των τίτλων αυτών στην εσωτερική αγορά, αλλά ειδική αρμοδιότητα για τη θέσπιση των εν λόγω τίτλων και για τη δημιουργία κεντρικών συστημάτων χορηγήσεως, συντονισμού και ελέγχου σε επίπεδο Ένωσης. Επομένως, τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 118 ΣΛΕΕ συνιστούν κανόνες ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.

⁷ — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1975, 78/74, Deuka (Συλλογή τόμος 1975, σ. 143, σκέψη 9)· της 17ης Μαΐου 1988, 84/87, Erpelding (Συλλογή 1988, σ. 2647, σκέψη 27)· της 12ης Σεπτεμβρίου 1996, C-254/94, C-255/94 και C-269/94, Fattoria autonoma tabacchi κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-4235, σκέψη 56)· της 17ης Ιουλίου 1997, C-354/95, National Farmers' Union κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-4559, σκέψη 50), και της 14ης Δεκεμβρίου 2004, C-210/03, Swedish Match (Συλλογή 2004, σ. I-11893, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, C-425/08, Enviro Tech (Europe) (Συλλογή 2009, σ. I-10035, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34. Το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτει ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσεώς τους ως δικαιωμάτων αποκλειστικότητας και αποκλεισμού, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας παρέχουν στον δικαιούχο μονοπώλιο και, ως εκ τούτου, περιορίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και των υπηρεσιών. Τούτο τείνει, επομένως, να καταδείξει ότι η δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας προσιδιάζει στη θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

35. Εν τέλει, κατά την Ιταλική Δημοκρατία, η δημιουργία νέας μορφής έννομης προστασίας σε επίπεδο Ένωσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 118 ΣΛΕΕ, δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, επισημαίνει ότι, εάν γινόταν δεκτό ότι μπορεί να καθιερωθεί ενισχυμένη συνεργασία βάσει του άρθρου 118 ΣΛΕΕ, τούτο θα ισοδυναμούσε με αποδοχή της δυνατότητας συνυπάρξεως, στο έδαφος της Ένωσης, πολυάριθμων ευρωπαϊκών τίτλων. Η εν λόγω διάταξη, η οποία αποσκοπεί στο να διασφαλίσει την ύπαρξη ενός και μόνου τίτλου και την παροχή ενιαίας προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας εντός της Ένωσης, θα στερούνταν, επομένως, κάθε πρακτικής αποτελεσματικότητας. Η ανάλυση αυτή καταδεικνύει ότι τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 118 ΣΛΕΕ αφορούν τομέα ο οποίος εμπίπτει σαφώς στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

36. Το Συμβούλιο παρατηρεί ότι οι κανόνες περί προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας αφορούν την εσωτερική αγορά και ότι, στον τομέα αυτό, η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ. Επομένως, καθόσον το άρθρο 118 ΣΛΕΕ αναφέρεται ρητώς στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ο τομέας ως προς τον οποίο καθιερώνεται ενισχυμένη συνεργασία βάσει της προσβαλλομένης αποφάσεως εμπίπτει στη συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών.

37. Περαιτέρω, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης δεν καθορίζεται βάσει της φύσεως των μέτρων που ελήφθησαν από την Ένωση ως μέτρων περί εναρμονίσεως, περί δημιουργίας ευρωπαϊκού τίτλου ή ακόμη περί συνάψεως διεθνούς συμφωνίας, αλλά βάσει του τομέα τον οποίο αφορούν τα μέτρα αυτά.

38. Εξάλλου, το Συμβούλιο επισημαίνει ότι ο τίτλος VII του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, ο οποίος επιγράφεται «Κοινοί κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών», περιλαμβάνει τρία κεφάλαια, ήτοι το κεφάλαιο 1, υπό τον τίτλο «Κανόνες ανταγωνισμού», το κεφάλαιο 2, υπό τον τίτλο «Φορολογικές διατάξεις», και το κεφάλαιο 3, υπό τον τίτλο «Η προσέγγιση των νομοθεσιών», και ότι το άρθρο 118 ΣΛΕΕ περιλαμβάνεται στο τρίτο αυτό κεφάλαιο. Εξάλλου, το Συμβούλιο διαπιστώνει ότι το κεφάλαιο 1, υπό τον τίτλο «Κανόνες ανταγωνισμού», δεν περιέχει καμία νομική βάση για τη δημιουργία τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας. Επομένως, η δημιουργία των εν λόγω τίτλων, την οποία προβλέπει η ενισχυμένη συνεργασία, εμπίπτει σαφώς στην εσωτερική αγορά, η οποία αποτελεί τομέα υπαγόμενο στη συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών αυτής.

39. Οι παρεμβαίνοντες υπέρ του Συμβουλίου συμφωνούν απολύτως με τα επιχειρήματά του. Η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζουν, ιδίως, ότι η Ιταλική Δημοκρατία συγχέει τη φύση των αρμοδιοτήτων που απονέμονται στην Ένωση με τα μέσα που προβλέπονται για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών. Η Επιτροπή υποστηρίζει, συναφώς, ότι το γεγονός ότι ένα μέτρο, όπως η δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, μπορεί να ληφθεί μόνον από την Ένωση δεν συνεπάγεται, απαραίτητως, αποκλειστική αρμοδιότητα. Σημασία έχει μόνον το εάν, στον οικείο τομέα, τα κράτη μέλη έχουν διατηρήσει εξουσίες δράσεως ή έχουν αναθέσει αποκλειστικώς στην Ένωση την εξουσία νομοθετήσεως και εκδόσεως δεσμευτικών πράξεων.

2. Εκτίμηση

40. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη δεν έχουν συντρέχουσες αρμοδιότητες ώστε να είναι δυνατή η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η δημιουργία του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας εμπίπτει στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της Ένωσης, στο μέτρο που εντάσσεται στους κανόνες του ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

41. Δεν συμμερίζομαι την ανάλυση αυτή για τους ακόλουθους λόγους.

42. Πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, οι συντάκτες των προγενέστερων συνθηκών δεν είχαν επιληφθεί του ζητήματος της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών. Πολλώ μάλλον, προβλεπόταν ότι η Κοινότητα όφειλε να δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της είχαν ανατεθεί και των σκοπών που ορίζουν οι Συνθήκες και ότι, στους τομείς που δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Κοινότητα είχε δυνατότητα δράσεως, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, μόνον εάν και στον βαθμό που οι σκοποί της προβλεπόμενης δράσεως δεν μπορούσαν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη.

43. Στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Νίκαιας του 2000 και του Λάκεν του 2001, τα κράτη μέλη εξέφρασαν σαφώς την επιθυμία να διασαφηνιστεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών⁸. Ως εκ τούτου, με τη δήλωση του Λάκεν για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο περιέλαβε το εν λόγω ζήτημα μεταξύ των τεσσάρων βασικών ζητημάτων προς συζήτηση, επισήμανε ότι η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών έπρεπε να διασαφηνιστεί, να απλουστευθεί και να ρυθμισθεί υπό το πρίσμα των νέων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ένωση. Περαιτέρω, τόνισε ότι μια πρώτη σειρά ερωτημάτων που έπρεπε να τεθούν είναι με ποιο τρόπο μπορούσε να καταστεί διαφανέστερη η κατανομή των αρμοδιοτήτων. Συναφώς, έθεσε το ερώτημα εάν μπορούσε να γίνει σαφής διαφοροποίηση μεταξύ τριών ειδών αρμοδιοτήτων, ήτοι των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης, των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και των κοινών αρμοδιοτήτων της Ένωσης και των κρατών μελών¹⁰.

44. Η ως άνω βούληση των κρατών μελών υλοποιήθηκε, στη συνέχεια, με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία προέβη σε ρητή κατηγοριοποίηση των αρμοδιοτήτων, τις οποίες κατένειμε σαφώς μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών¹¹, σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας¹². Συγκεκριμένα, το άρθρο 1 ΣΛΕΕ ορίζει ότι «[η εν λόγω συνθήκη] οργανώνει τη λειτουργία της Ένωσης και καθορίζει τους τομείς, την οριοθέτηση και τους όρους άσκησης των αρμοδιοτήτων της». Συναφώς, ο τίτλος I του πρώτου μέρους της εν λόγω συνθήκης είναι απολύτως σαφής, καθόσον επιγράφεται «Κατηγορίες και τομείς αρμοδιοτήτων της Ένωσης». Το περιλαμβανόμενο στον εν λόγω τίτλο άρθρο 2, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, «[ό]ταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση αποκλειστική αρμοδιότητα σε συγκεκριμένο τομέα, μόνον η Ένωση δύναται να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις».

8 — Βλ., επ' αυτού, διαβιβαστικό σημείωμα του Προεδρείου του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2002, σχετικά με την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών – Ισχύον σύστημα, προβληματική και δυνατότητες προς διερεύνηση (CONV 47/02). Ειδικότερα, το ζήτημα της οριοθέτησεως των εν λόγω αρμοδιοτήτων έπρεπε να εξετασθεί προκειμένου να δοθεί απάντηση στις επικρίσεις που είχαν διατυπωθεί από τα ίδια τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις οποίες η Ένωση θα έπρεπε να ενεργεί λιγότερο σε ορισμένους τομείς και περισσότερο σε άλλους (σημείο 1).

9 — Δήλωση της 15ης Δεκεμβρίου 2001.

10 — Βλ., επίσης, δήλωση αριθ. 23 σχετικά με το μέλλον της Ένωσης, η οποία προσαρτάται στη Συνθήκη της Νίκαιας.

11 — Βλ., συναφώς, Blanquet, M., «Compétences de l'Union», *Jurisclasseur Europe*, τεύχος 170.

12 — Βλ. άρθρο 5, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

45. Οι εν λόγω τομείς απαριθμούνται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διάταξη στην οποία μνημονεύεται, μεταξύ άλλων, η θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

46. Το επίσης περιλαμβανόμενο στον τίτλο I του πρώτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ άρθρο 4, παράγραφος 2, της εν λόγω Συνθήκης καθορίζει τους κύριους τομείς ως προς τους οποίους η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν συντρέχουσες αρμοδιότητες. Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνεται στους τομείς αυτούς, βάσει του στοιχείου α' της εν λόγω διατάξεως.

47. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, καθίσταται σαφές ότι το εάν υφίσταται αποκλειστική ή συντρέχουσα αρμοδιότητα εξαρτάται, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία, όχι από το ζήτημα εάν η Ένωση είναι η μόνη που έχει εξουσία θεσπίσεως μέτρου εφαρμοστέου σε ολόκληρη την Ένωση, αλλά από τον τομέα στον οποίο εμπίπτει το προβλεπόμενο μέτρο.

48. Συναφώς, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία, φρονώ ότι η Συνθήκη ΛΕΕ περιλαμβάνει εξαντλητικό και όχι απλώς ενδεικτικό κατάλογο των τομέων οι οποίοι εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

49. Συγκεκριμένα, αντιπαραβαλλόμενο με το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καθιστά σαφές ότι μόνον οι τομείς που απαριθμούνται σε αυτό εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Η δεύτερη αυτή διάταξη ορίζει ότι «[η] Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους ακόλουθους τομείς ^[13]», ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το οποίο αφορά τους τομείς ως προς τους οποίους η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν συντρέχουσες αρμοδιότητες, ορίζει ότι «[ο]ι συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης και των κρατών μελών αφορούν τους εξής κύριους τομείς ^[14]». Από την δεύτερη αυτή φράση προκύπτει ότι οι συντάκτες της Συνθήκης ΛΕΕ δεν περιέλαβαν στον κατάλογο του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όλους τους τομείς που εμπίπτουν σε αυτό, αλλά επικεντρώθηκαν στους κύριους τομείς. Τέτοιου είδους πρόθεση δεν φαίνεται να προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

50. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ επιβεβαιώνει, επίσης, την ως άνω ανάλυση στο μέτρο που ορίζει ότι «[η] Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη όταν οι Συνθήκες της απονέμουν αρμοδιότητα μη εμπίπτουσα στους τομείς των άρθρων 3 [ΣΛΕΕ] και 6 [ΣΛΕΕ]». Καθόσον ως συντρέχουσες αρμοδιότητες νοούνται εκείνες που δεν αποτελούν αποκλειστικές αρμοδιότητες, οι αποκλειστικές αρμοδιότητες πρέπει να καθορίζονται σαφώς.

51. Εξάλλου, ο εξαντλητικός χαρακτήρας του καταλόγου των τομέων ως προς τους οποίους η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα συνάδει, κατά τη γνώμη μου, με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας η οποία εξαγγέλλεται στο άρθρο 5 ΣΕΕ. Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες και κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.

52. Η ανάλυση αυτή συνάδει, επιπλέον, με τη βούληση των συντακτών των Συνθηκών να διασαφηνιστεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, όπως προεκτέθηκε, στα σημεία 42 έως 44 των ανά χείρας προτάσεων.

53. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 118 ΣΛΕΕ, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης ή σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών, πρέπει να προσδιορισθεί σε ποιον τομέα υπάγεται η δημιουργία του εν λόγω τίτλου.

13 — Η υπογράμμιση δική μου.

14 — Όπ.π.

54. Από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει αναμφιβόλως, κατά τη γνώμη μου, ότι η δημιουργία ευρωπαϊκού τίτλου προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας αφορά την εσωτερική αγορά. Ειδικότερα, θεωρώ ότι το γράμμα της εν λόγω διατάξεως δεν παρουσιάζει ασάφεια, καθόσον ορίζει ότι ο εν λόγω τίτλος πρέπει να δημιουργηθεί «[σ]το πλαίσιο της εγκαθίδρυσης και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς».

55. Περαιτέρω, δεν αμφισβητείται ότι η ενοποίηση του δικαίου της διανοητικής ιδιοκτησίας ασκεί καθοριστική επιρροή όσον αφορά την τήρηση των βασικών αρχών της εσωτερικής αγοράς. Εξάλλου, είναι πρόδηλο ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, οσάκις εκδίδει πράξεις σχετικά με τη διανοητική ιδιοκτησία, αποσκοπεί πάντοτε στην πραγμάτωση και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς¹⁵. Συναφώς, το Δικαστήριο, σε απόφαση η οποία είχε ως αντικείμενο τη δυνατότητα χορηγήσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας για εφευρέσεις οι οποίες προϋποθέτουν τη χρήση εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων, προέβαλε το γεγονός ότι οι διαφορές που υφίστανται όσον αφορά τον ορισμό της επίμαχης έννοιας είναι ικανές να δημιουργήσουν εμπόδια στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, στην οποία αποσκοπεί η οδηγία 98/44¹⁶.

56. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποσκοπεί σαφώς στην επίτευξη των σκοπών που ορίζουν οι Συνθήκες στα άρθρα 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ και 26 ΣΛΕΕ, ήτοι στην πραγμάτωση και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

57. Εντούτοις, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι, μολονότι η δημιουργία του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι όντως αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, εντούτοις, στην πραγματικότητα, αποτελεί θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού και, επομένως, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ. Η ανωτέρω συλλογιστική δεν με βρίσκει σύμφωνο.

58. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, η έκταση και οι όροι ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της Ένωσης καθορίζονται από τις οικείες για κάθε τομέα διατάξεις των Συνθηκών. Ως εκ τούτου, για τον προσδιορισμό του ακριβούς περιεχομένου ορισμένου τομέα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κρίσιμες διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ. Όσον αφορά τους κανόνες ανταγωνισμού του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, οι εν λόγω κρίσιμες διατάξεις περιέχονται στα άρθρα 101 ΣΛΕΕ έως 109 ΣΛΕΕ.

59. Οι εν λόγω κανόνες προβλέπονται στη Συνθήκη ΛΕΕ. Συγκεκριμένα, ο τίτλος VII του τρίτου μέρους της εν λόγω Συνθήκης αφορά τους κοινούς κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών. Το κεφάλαιο 1 του εν λόγω τίτλου, επιγραφόμενο «Κανόνες ανταγωνισμού», διαιρείται σε δυο τμήματα, εκ των οποίων το πρώτο αφορά τους κανόνες που έχουν εφαρμογή επί των επιχειρήσεων και το δεύτερο τις κρατικές ενισχύσεις. Επομένως, στους κανόνες του ανταγωνισμού περιλαμβάνονται οι κανόνες που ισχύουν μεταξύ επιχειρήσεων και οι κανόνες που αφορούν τη συμπεριφορά των κρατών μελών τα οποία ευνοούν τις εν λόγω επιχειρήσεις με τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ έως 109 ΣΛΕΕ δεν περιέχουν καμία μνεία περί δημιουργίας τίτλου διανοητικής ιδιοκτησίας.

60. Δεν αμφισβητώ το γεγονός ότι, όπως προέβαλε το Βασίλειο της Ισπανίας, η διανοητική ιδιοκτησία, γενικώς, και, η ευρεσιτεχνία, ειδικότερα, λαμβανομένης υπόψη της φύσεώς τους, χορηγούν στον δικαιούχο μονοπώλιο το οποίο επηρεάζει τον ανταγωνισμό. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά το κοινοτικό σήμα, ότι αυτό αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του συστήματος ανόθευτου

15 — Βλ., ιδίως, αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 98/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 1998, για την έννομη προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων (ΕΕ L 213, σ. 13)· αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2002, L 3, σ. 1), καθώς και αιτιολογικές σκέψεις 1 και 3 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

16 — Βλ. απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2011, C-34/10, Brüstle (Συλλογή 2011, σ. I-9821, σκέψεις 27 και 28).

ανταγωνισμού που η Συνθήκη ΛΕΕ επιδιώκει να καθιερώσει¹⁷. Είναι αληθές ότι τα δικαιώματα που απορρέουν από την κατοχή διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι ικανά να επηρεάσουν τις συναλλαγές επί εμπορευμάτων και υπηρεσιών, καθώς και τις σχέσεις ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Εντούτοις, το γεγονός ότι ένας νομικός τίτλος, όπως το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, μπορεί να ασκήσει επιρροή στην εσωτερική αγορά δεν αρκεί ώστε να γίνει δεκτό ότι ο εν λόγω τίτλος υπάγεται στους κανόνες του ανταγωνισμού κατά την έννοια του πρωτογενούς δικαίου και, ειδικότερα, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.

61. Εν τέλει, κατά την Ιταλική Δημοκρατία, η δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας συνιστά όχι εναρμόνιση ή προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, όπως συνάγεται από τον τίτλο του κεφαλαίου στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 118 ΣΛΕΕ, αλλά δημιουργία νέου ευρωπαϊκού νομικού τίτλου ο οποίος προστίθεται στους υφιστάμενους εθνικούς τίτλους. Επομένως, καθόσον, στην πραγματικότητα, μόνον η Ένωση δύναται να θεσπίσει μέτρα σχετικά με τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο παράγει αποτελέσματα στο σύνολο του εδάφους των κρατών μελών, η δημιουργία τέτοιου τίτλου εμπίπτει κατά μείζονα λόγο στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

62. Κατά τη γνώμη μου, το στοιχείο αυτό δεν ασκεί επιρροή για τον καθορισμό της αρμοδιότητας της Ένωσης. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, ΣΕΕ ορίζει, δυνάμει της αρχής της επικουρικότητας, ότι, στους τομείς οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα –επομένως, στους τομείς ως προς τους οποίους υφίσταται συντρέχουσα αρμοδιότητα–, η Ένωση δρα μόνον εάν και στον βαθμό που οι σκοποί της προβλεπόμενης δράσεως δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, αλλά μπορούν να επιτευχθούν αποτελεσματικότερα σε επίπεδο Ένωσης. Επομένως, το γεγονός ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί δεν μπορούν να επιτευχθούν από τα κράτη μέλη δεν σημαίνει ότι υφίσταται αποκλειστική αρμοδιότητα.

63. Ασφαλώς, στην ως άνω συλλογιστική θα μπορούσε να αντιταχθεί η απόφαση της 22ας Μαΐου 2006, C-436/03, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου¹⁸, με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η δημιουργία νέας μορφής έννομης προστασίας σε επίπεδο Ένωσης δεν συνιστά προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, αλλά προσθήκη νέων μέτρων στις εν λόγω νομοθεσίες, αποκλείοντας επομένως τη χρησιμοποίηση του άρθρου 114 ΣΛΕΕ ως νομικής βάσεως¹⁹.

64. Εντούτοις, φρονώ ότι επιβάλλεται να υπομνησθεί το πλαίσιο στο οποίο εντασσόταν η εν λόγω απόφαση. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, ετίθετο το ζήτημα του προσδιορισμού της ενδεδειγμένης νομικής βάσεως για τη δημιουργία νέας μορφής ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρίας, δεδομένου ότι καμία διάταξη της Συνθήκης δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για τον σκοπό αυτό. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, στη γνωμοδότηση 1/94, της 15ης Νοεμβρίου 1994²⁰, δέχθηκε τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του άρθρου 352 ΣΛΕΕ ως βάση για τη δημιουργία νέων τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας, καθόσον το άρθρο 114 ΣΛΕΕ δεν αποτελεί την ενδεδειγμένη διάταξη, δεδομένου ότι αφορά την προσέγγιση των νομοθεσιών και, ως εκ τούτου, προϋποθέτει όχι τη δημιουργία νέου τίτλου διανοητικής ιδιοκτησίας, αλλά την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών²¹. Εξ αυτού το Δικαστήριο συνήγαγε ότι το άρθρο 114 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να αποτελέσει την ενδεδειγμένη νομική βάση για την έκδοση κανονισμού περί δημιουργίας νέας μορφής συνεταιριστικής εταιρίας, κανονισμού ο οποίος ορθώς εκδόθηκε βάσει του άρθρου 352 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ένας τέτοιος κανονισμός, ο οποίος δεν τροποποιεί τα ισχύοντα εθνικά δίκαια, αποσκοπεί στην προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που εφαρμόζονται στις συνεταιριστικές εταιρίες, αλλά επιδιώκει τη δημιουργία νέας μορφής συνεταιριστικής εταιρίας, η οποία θα προστεθεί στις μορφές που προβλέπονται από τα εθνικά δίκαια.

17 — Βλ. αποφάσεις της 26ης Απριλίου 2007, C-412/05 P, Alcon κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2007, σ. I-3569, σκέψη 54), και της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, C-48/09 P, Lego Juris κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2010, σ. I-8403, σκέψη 38).

18 — Συλλογή 2006, σ. I-3733.

19 — Σκέψεις 36 έως 44.

20 — Συλλογή 1994, σ. I-5267.

21 — Σκέψη 59.

65. Κατά τη γνώμη μου, από την προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου δεν μπορεί να συναχθεί ότι η δημιουργία τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν εμπίπτει στη συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, το ζητούμενο ήταν να προσδιοριστεί, ελλείψει ειδικής νομικής βάσεως, ποιο από τα άρθρα 114 ΣΛΕΕ και 352 ΣΛΕΕ αποτελούσε την ενδεδειγμένη νομική βάση για τη δημιουργία ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρίας.

66. Εντούτοις, στις υποθέσεις οι οποίες εξετάζονται εν προκειμένω δεν τίθεται τέτοιου είδους ζήτημα. Από της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η ενδεδειγμένη νομική βάση για τη δημιουργία τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι το άρθρο 118 ΣΛΕΕ, το οποίο αφορά ρητώς τον τομέα της εγκαθιδρύσεως και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ο οποίος υπάγεται στην συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών.

67. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει ως αβάσιμο τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη αρμοδιότητας για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας με σκοπό τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Γ – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

68. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι η ενισχυμένη συνεργασία η οποία εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση καθιερώθηκε προκειμένου να αποκλείσει τα εν λόγω κράτη από τις διαπραγματεύσεις όσον αφορά το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το γλωσσικό καθεστώς του διπλώματος αυτού και να θέσει τέρμα στις εν λόγω διαπραγματεύσεις. Φρονούν ότι το Συμβούλιο όχι μόνον δεν διευκόλυνε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, σκοπό τον οποίο πρέπει να επιδιώκει ο μηχανισμός ενισχυμένης συνεργασίας, αλλά επέλεξε λύση η οποία οδηγεί στον αποκλεισμό ορισμένων κρατών μελών.

69. Η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει, εξάλλου, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε προκειμένου να καταστρατηγηθεί ο κανόνας του άρθρου 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ περί λήψεως ομόφωνης αποφάσεως σχετικά με τα γλωσσικά καθεστώτα των ευρωπαϊκών τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας. Επομένως, η ενισχυμένη συνεργασία που εγκρίθηκε με την απόφαση αυτή συνεπάγεται είτε τον αποκλεισμό της δυνατότητας δημιουργίας ενιαίου ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθόσον το δίπλωμα που θα προκύψει από την εν λόγω συνεργασία θα παράγει αποτελέσματα μόνον στο έδαφος των συμμετεχόντων κρατών μελών, είτε το να υποχρεώσει το Βασίλειο της Ισπανίας και την Ιταλική Δημοκρατία να επιλέξουν την εφαρμογή ενός γλωσσικού καθεστώτος το οποίο δεν επιθυμούν. Επιπλέον, η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι, συνεπεία της καταγγελλόμενης καταχρήσεως εξουσίας, παραβιάσθηκε το πνεύμα του άρθρου 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, γεγονός που αποτελεί παράβαση του άρθρου 326, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο οι ενισχυμένες συνεργασίες πρέπει να τηρούν τις Συνθήκες και το δίκαιο της Ένωσης.

70. Περαιτέρω, το Βασίλειο της Ισπανίας επισημαίνει ότι, από την πλευρά του, δεν υφίσταται ούτε ανεπαρκής προετοιμασία ούτε έλλειψη πολιτικής βουλήσεως για την ανάληψη των υποχρεώσεων και των αρμοδιοτήτων που συνεπάγεται η δημιουργία ενιαίου καθεστώτος προστασίας της ευρεσιτεχνίας. Το γλωσσικό καθεστώς αποτελούσε, για το Βασίλειο της Ισπανίας, τη μοναδική ανυπέρβλητη δυσκολία, καθόσον δεν ήταν διατεθειμένο να δεχθεί την πρόταση της Επιτροπής. Επομένως η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του Βασιλείου της Ισπανίας από τις διαπραγματεύσεις επί του επίμαχου ζητήματος και την παράκαμψη αυτής της δυσκολίας.

71. Εν τέλει, το Βασίλειο της Ισπανίας θεωρεί ότι η εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση ενισχυμένη συνεργασία αποτελεί, στην πραγματικότητα, ειδική συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 142 της ΣΕΔΕ. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, «[ο]μάδα συμβαλλόμενων Κρατών που αποφάσισε, με ειδική συμφωνία, ότι τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας που θα χορηγούνται για τα Κράτη αυτά θα έχουν ενιαίο χαρακτήρα στο σύνολο του εδάφους τους, μπορεί να προβλέψει ότι τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορούν να χορηγούνται μόνον από κοινού για όλα τα κράτη». Κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, ένας μηχανισμός του διεθνούς δικαίου, εν προκειμένω της ΣΕΔΕ, εισήχθη στο δίκαιο της Ένωσης και παρουσιάστηκε ως ενισχυμένη συνεργασία. Συνεπώς, χρησιμοποιήθηκε για σκοπούς διαφορετικούς από τους προβλεπόμενους στις Συνθήκες.

72. Το Συμβούλιο προβάλλει, κατ' αρχάς, ότι η μη συμμετοχή του Βασιλείου της Ισπανίας στην ενισχυμένη συνεργασία αποτελεί απλώς συνέπεια της δικής του αποφάσεως και ότι δεν υπήρχε, εκ μέρους του, καμία πρόθεση αποκλεισμού του Βασιλείου της Ισπανίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας από την εν λόγω συνεργασία. Διευκρινίζει ότι η εν λόγω συνεργασία είναι ανοικτή ανά πάσα στιγμή σε αυτά τα δύο κράτη μέλη, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

73. Εν συνεχεία, το Συμβούλιο επισημαίνει ότι, εφόσον δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί συμφωνία με όλα τα κράτη μέλη, ορθώς καθιερώθηκε ενισχυμένη συνεργασία. Ως εκ τούτου, η συνεργασία αυτή δεν έχει ως σκοπό τον αποκλεισμό ορισμένων κρατών μελών. Εξάλλου, τονίζει ότι η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας ουδόλως προϋποθέτει τη συμφωνία όλων των κρατών μελών, εκτός εάν προβλέπεται ρητώς εξαίρεση στις Συνθήκες, ιδίως όταν η ενισχυμένη συνεργασία αφορά τον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, σύμφωνα με το άρθρο 329, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

74. Όσον αφορά το επιχείρημα κατά το οποίο η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως αποτέλεσμα την καταστράτηγηση του κανόνα περί ομοφωνίας που προβλέπεται στο άρθρο 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο προβάλλει ότι το γεγονός ότι απαιτείται απλώς και μόνον η ομοφωνία των συμμετεχόντων στην ενισχυμένη συνεργασία κρατών μελών αποτελεί αναγκαία συνέπεια σε περίπτωση καθιέρωσης τέτοιας συνεργασίας, συνέπεια η οποία προβλέπεται από τις Συνθήκες, ιδίως από το άρθρο 330 ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι η ομοφωνία αποτελείται από τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών και μόνον.

75. Όσον αφορά το επιχείρημα κατά το οποίο η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως αποτέλεσμα την καταστράτηγηση των διατάξεων του άρθρου 142 της ΣΕΔΕ, το Συμβούλιο επισημαίνει κατ' αρχάς ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν μνημονεύεται η εν λόγω διάταξη. Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα της εν λόγω αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, το Συμβούλιο διατείνεται ότι από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό διαφορετικό από εκείνον ο οποίος αναφέρεται σε αυτήν, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά την κατάχρηση εξουσίας.

76. Τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν υπέρ του Συμβουλίου, όπως και η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, συντάσσονται επίσης με τα ως άνω επιχειρήματα. Ειδικότερα, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών και το Βασίλειο της Σουηδίας επισημαίνουν τη μακρά διάρκεια και την αδυναμία των διαπραγματεύσεων να οδηγήσουν στην επίτευξη οριστικής συμφωνίας για το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Δεδομένου ότι η επίτευξη τέτοιας συμφωνίας κατέστη αδύνατη, προβλέφθηκε η προσφυγή στην ενισχυμένη συνεργασία. Επομένως, υπήρχε πρόθεση όχι αποκλεισμού του Βασιλείου της Ισπανίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας, αλλά προαγωγής της ολοκλήρωσής στον οικείο τομέα.

77. Εξάλλου, η Γαλλική Δημοκρατία επισημαίνει ότι η δυνατότητα καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας σε τομείς ως προς τους οποίους το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα προκύπτει ρητώς από το άρθρο 333, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι, «[ό]ταν διάταξη των Συνθηκών, η οποία ενδέχεται να εφαρμοσθεί στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας, προβλέπει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 330, μπορεί να εκδώσει απόφαση που προβλέπει ότι θα αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία».

78. Επιπλέον, η Τσεχική Δημοκρατία εμμένει στο γεγονός ότι η ενισχυμένη συνεργασία παρέχει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη τη δυνατότητα να συνεργαστούν σε ορισμένο τομέα, παρά την ύπαρξη μειοψηφίας αρνησικυρίας. Κατά το εν λόγω κράτος μέλος, η ενισχυμένη συνεργασία αποτελεί ισορροπημένη λύση στο πρόβλημα της αδυναμίας επιτεύξεως συμφωνίας σε συγκεκριμένο τομέα. Συναφώς, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών επισημαίνει ότι ο σκοπός του μηχανισμού της ενισχυμένης συνεργασίας δεν συνίσταται, εν τέλει, στην καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ όλων των κρατών μελών, αλλά στην εμβάθυνση της ενοποιήσεως και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών τα οποία επιθυμούν αυτό το αποτέλεσμα.

79. Εν τέλει, απαντώντας στο επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας ότι δεν είναι δυνατή η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας όταν τα κράτη μέλη τα οποία αποφασίζουν να μη συμμετάσχουν ενδιαφέρονται και προτίθενται, κατ' αρχήν, να συμμετάσχουν στη νομοθετική διαδικασία όσον αφορά τον οικείο τομέα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εάν γινόταν δεκτό ότι απλές δηλώσεις βουλήσεως όσον αφορά τη συμμετοχή σε σχέδιο ενοποιήσεως αρκούν για να αποκλείσουν την προσφυγή σε ενισχυμένη συνεργασία, τούτο θα ισοδυναμούσε, κατ' ουσίαν, με την αναγνώριση δικαιώματος αρνησικυρίας σε όλα τα κράτη μέλη.

2. Εκτίμηση

80. Κατά πάγια νομολογία, μια απόφαση εκδίδεται κατά κατάχρηση εξουσίας όταν από αντικειμενικές, κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλον εκτός του αναφερομένου σε αυτή ή την καταστρατήγηση της διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά στη Συνθήκη ΛΕΕ για την αντιμετώπιση των οικείων περιστάσεων²².

81. Φρονώ, όπως και το Συμβούλιο, καθώς και τα κράτη μέλη, η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο που παρεμβαίνουν υπέρ αυτού, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν συνιστά κατάχρηση εξουσίας.

82. Σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, οι ενισχυμένες συνεργασίες έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν την πραγμάτωση των σκοπών της Ένωσης, να διαφυλάσσουν τα συμφέροντά της και να ενισχύουν τη διαδικασία ολοκληρώσεώς της. Η δημιουργία του μηχανισμού ενισχυμένης συνεργασίας υπαγορεύθηκε από την αυξανόμενη ετερογένεια των κρατών μελών και από τα ιδιαίτερα συμφέροντα ή ανάγκες τους²³. Ο μηχανισμός αυτός αποσκοπεί στο να διευκολύνει και να προτρέψει ορισμένα κράτη μέλη να συνεργαστούν στο πλαίσιο της Ένωσης, και όχι εκτός αυτού²⁴, οσάκις διαπιστώνεται ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί της εν λόγω συνεργασίας δεν μπορούν να επιτευχθούν από την Ένωση στο σύνολό της. Άλλως ειπείν, οι ενισχυμένες συνεργασίες αποτελούν μέσο το οποίο παρέχει σε ορισμένα κράτη μέλη, τα οποία επιθυμούν να προβούν σε ενέργειες σε συγκεκριμένο τομέα, τη δυνατότητα να υπερβούν ένα αδιέξοδο κάνοντας χρήση του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης και τηρώντας τους όρους που προβλέπονται στις Συνθήκες.

22 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-310/04, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2006, σ. I-7285, σκέψη 69 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και της 15ης Μαΐου 2008, C-442/04, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2008, σ. I-3517, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 — Βλ. σ. 10 του διαβιβαστικού σημειώματος του Προεδρείου της 14ης Μαΐου 2003, επί των ενισχυμένων συνεργασιών (CONV 723/03), το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs_all/committees/conv/20030520/723000fr.pdf.

24 — Όπ.π.

83. Συνεπώς, το γεγονός ότι, με την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ορισμένα κράτη μέλη «αποκλείστηκαν», διότι δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στη συνεργασία αυτή, δεν αποδεικνύει, αφ' εαυτού, ότι το Συμβούλιο ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας καθόσον ενέκρινε την εν λόγω συνεργασία. Τούτο αποτελεί, ακριβώς, ίδιο γνώρισμα του μηχανισμού ενισχυμένης συνεργασίας, χωρίς όμως ο εν λόγω «αποκλεισμός» να είναι μη αναστρέψιμος δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 328, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, οι ενισχυμένες συνεργασίες παραμένουν ανοικτές σε όλα τα κράτη μέλη ανά πάσα στιγμή και πρέπει μάλιστα να καθιστούν δυνατή τη συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων κρατών μελών²⁵.

84. Εξάλλου, δεν θεωρώ ότι το Συμβούλιο αποσκοπούσε, με την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, στο να καταστρατηγήσει τον κανόνα περί ομοφωνίας που προβλέπεται στο άρθρο 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

85. Συγκεκριμένα, αφενός, υπενθυμίζεται ότι ο μηχανισμός της ενισχυμένης συνεργασίας θεσπίστηκε προκειμένου να παράσχει τη δυνατότητα σε ορισμένα κράτη μέλη να υπερβούν ένα αδιέξοδο το οποίο ανακύπτει σε σχέση με ορισμένο ζήτημα. Ωστόσο, είναι αυτονόητο ότι τέτοιου είδους αδιέξοδο είναι ιδιαίτερα πιθανό να ανακύψει σε σχέση με ζητήματα για τα οποία απαιτείται ομοφωνία του Συμβουλίου. Συνεπώς, καθόσον, πρώτον, διαπίστωσε έλλειψη ομοφωνίας όσον αφορά το γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και, δεύτερον, αποφάσισε να υπερβεί το εν λόγω αδιέξοδο με την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, το Συμβούλιο απλώς και μόνον προσέφυγε σε ένα μέσο το οποίο έχει στη διάθεσή του, σύμφωνα με τις διατάξεις των Συνθηκών.

86. Αφετέρου, επισημαίνεται ότι η Συνθήκη ΛΕΕ ορίζει ρητώς ότι οι ρυθμίσεις περί ψηφοφορίας μεταφέρονται και εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία. Συγκεκριμένα, το άρθρο 330, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει ότι κάθε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να συμμετέχει στις συσκέψεις του, ψηφίζουν όμως μόνον τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία και ότι η ομοφωνία αποτελείται από τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών και μόνον. Ως εκ τούτου, η διαδικασία λήψεως αποφάσεως και οι κανόνες της ψηφοφορίας αποτελούν συνάρτηση του ζητήματος το οποίο αφορά η ενισχυμένη συνεργασία. Εν προκειμένω, το γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με το άρθρο 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθορίζεται με ομόφωνη ψήφο των συμμετεχόντων κρατών μελών²⁶.

87. Εν τέλει, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας για τον λόγο ότι η προσφυγή σε ενισχυμένη συνεργασία αποσκοπούσε, στην πραγματικότητα, στο να συναφθεί, υπό τη μορφή πράξεως της Ένωσης, συμφωνία διεθνούς δικαίου, καθόσον, κατά το εν λόγω κράτος μέλος, η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των διατάξεων του άρθρου 142 της ΣΕΔΕ. Συναφώς, το εν λόγω κράτος μέλος επικαλείται το άρθρο 1 της προτάσεως κανονισμού της Επιτροπής, της 13ης Απριλίου 2011, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών, το οποίο ορίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός αποτελεί ειδική συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 142 της ΣΕΔΕ.

88. Όπως επισήμανε η Γαλλική Δημοκρατία, το επιχείρημα αυτό αποσκοπεί, στην πραγματικότητα, στο να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα του μελλοντικού κανονισμού για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας και όχι τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

25 — Άρθρο 328, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

26 — Κατά τα λοιπά, το επιχείρημα που αντιτάσσει η Ιταλική Δημοκρατία στο Συμβούλιο μάλλον προκαλεί έκπληξη, στο μέτρο που είναι εμφανές ότι η ομοφωνία ουδόλως δημιούργησε πρόβλημα όσον αφορά την έγκριση της ενισχυμένης συνεργασίας που καθιερώθηκε στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμόσιμο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, στην οποία συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, το εν λόγω κράτος μέλος και το Βασίλειο της Ισπανίας, ενώ στα ζητήματα τα οποία αφορά η εν λόγω συνεργασία περιλαμβάνεται και εκείνο που προβλέπεται στο άρθρο 81, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, για το οποίο απαιτείται επίσης ομοφωνία του Συμβουλίου [βλ. αιτιολογική σκέψη 8 της αποφάσεως 2010/405/ΕΕ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2010, για την έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμόσιμο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό (ΕΕ L 189, σ. 12)].

89. Εν πάση περιπτώσει, δεν αντιλαμβάνομαι με ποιο τρόπο το εν λόγω επιχείρημα αποδεικνύει ότι το Συμβούλιο επιδίωκε σκοπούς διαφορετικούς από τους αναφερόμενους στην προσβαλλόμενη απόφαση.

90. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, έχω τη γνώμη ότι δεν υπάρχουν αντικειμενικές, κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις που να αποδεικνύουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε με σκοπό διαφορετικό από εκείνον τον οποίο αναφέρει ή την καταστρατήγηση της διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά στις Συνθήκες.

91. Συνεπώς, φρονώ ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

92. Το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έπρεπε να προβλέπει τη θέσπιση ειδικού δικαιοδοτικού συστήματος στο οποίο πρέπει να υπαχθεί το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Συναφώς, επισημαίνει ότι το Δικαστήριο υπενθύμισε, στη γνωμοδότηση της 1/09, 8ης Μαρτίου 2011²⁷, ότι το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης αποτελείται από ένα πλήρες σύστημα ένδικων βοηθημάτων και διαδικασιών με σκοπό τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων²⁸. Ως εκ τούτου, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η δημιουργία νέων τίτλων διεπόμενων από το δίκαιο της Ένωσης, χωρίς να προσδιορίζονται τα ένδικα βοηθήματα και οι διαδικασίες που διασφαλίζουν τον έλεγχο της νομιμότητας των τίτλων αυτών, αντιβαίνει στο δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης, όπως θεσπίστηκε από τους συντάκτες των Συνθηκών και ερμηνεύεται από τη νομολογία.

93. Το Συμβούλιο, κατ' αρχάς, επισημαίνει ότι πρέπει όντως να προβλέπονται ένδικα βοηθήματα και διαδικασίες που να διασφαλίζουν τον έλεγχο της νομιμότητας των τίτλων διανοητικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα, ιδίως, με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με τη νομολογία του Δικαστηρίου.

94. Εντούτοις, εν συνεχεία, παρατηρεί ότι δεν είναι αναγκαία η θέσπιση ειδικού δικαιοδοτικού συστήματος ή ειδικών διατάξεων για τον δικαιοδοτικό έλεγχο κάθε πράξεως παράγωγου δικαίου και ότι είναι πρόωρο να επιβληθεί, με την προσβαλλόμενη απόφαση, υποχρέωση προβλέψεως συγκεκριμένου δικαιοδοτικού συστήματος ενώπιον του οποίου μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση η νομιμότητα συγκεκριμένων πράξεων οι οποίες δεν έχουν ακόμη εκδοθεί.

95. Εν πάση περιπτώσει, το Συμβούλιο προβάλλει ότι η έλλειψη τέτοιου είδους διατάξεων δεν συνεπάγεται την έλλειψη δικαιοδοτικού ελέγχου, δεδομένου ότι οι εθνικές αρχές είναι επιφορτισμένες με την άσκηση δικαιοδοτικού ελέγχου ως προς όλες τις διαφορές οι οποίες δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου.

96. Τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν υπέρ του Συμβουλίου, όπως και η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, συντάσσονται με την άποψη του Συμβουλίου. Ειδικότερα, η Επιτροπή προσθέτει ότι το ζήτημα της επιλύσεως των διαφορών που αφορούν το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα ρυθμιστεί κατά την έκδοση των πράξεων υλοποιήσεως της ενισχυμένης συνεργασίας η οποία καθιερώνεται με την προσβαλλόμενη απόφαση, το δε Βασίλειο της Σουηδίας προβάλλει ότι η έλλειψη διατάξεων περί δικαιοδοτικού ελέγχου δεν θίγει το κύρος της προσβαλλομένης αποφάσεως.

27 — Συλλογή 2011, σ. I-1137.

28 — Σκέψη 70.

2. Εκτίμηση

97. Το Βασίλειο της Ισπανίας άσκησε προσφυγή, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, κατά αποφάσεως του Συμβουλίου για την έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας βάσει του άρθρου 329 ΣΛΕΕ.

98. Επομένως, το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί εάν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις νομιμότητας όσον αφορά την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας. Ως εκ τούτου, ο έλεγχος του Δικαστηρίου πρέπει να περιοριστεί, εν προκειμένω, στο ζήτημα εάν η εν λόγω απόφαση του Συμβουλίου πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, σύμφωνα με τα άρθρα 20 ΣΕΕ και 326. ΣΛΕΕ επ.

99. Συναφώς, το ζήτημα της καθιέρωσης ειδικού δικαιοδοτικού συστήματος για το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας δεν περιλαμβάνεται στις απαιτούμενες από τα σχετικά άρθρα των Συνθηκών προϋποθέσεις για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας. Η έγκριση που χορηγεί το Συμβούλιο για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας αποτελεί απλώς προϋπόθεση για την έκδοση άλλων νομοθετικών πράξεων οι οποίες θα πρέπει, εν συνεχεία, να υλοποιήσουν την εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία. Εξάλλου, η Επιτροπή, στην πρότασή της περί εκδόσεως κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών, της 13ης Απριλίου 2011²⁹, εξέτασε το ζήτημα της δικαιοδοτικής προστασίας του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας³⁰.

100. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Ε – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από μη τήρηση της προϋποθέσεως περί έσχατης λύσεως

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

101. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο, καθόσον ενέκρινε την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν τήρησε την προϋπόθεση περί έσχατης λύσεως που απαιτείται από το άρθρο 20, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει της εν λόγω διατάξεως, η απόφαση με την οποία εγκρίνεται ενισχυμένη συνεργασία εκδίδεται από το Συμβούλιο ως έσχατη λύση, εφόσον αυτό διαπιστώσει ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί της συνεργασίας αυτής δεν μπορούν να επιτευχθούν εντός ευλόγου χρόνου από την Ένωση στο σύνολό της.

102. Ειδικότερα, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει ότι, καίτοι η έννοια της έσχατης λύσεως, ασφαλώς, δεν ορίζεται, εντούτοις, αυτή πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Συναφώς, η εν λόγω έννοια προϋποθέτει, εν προκειμένω, ότι η νομοθετική πρόταση που αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων ήταν εύλογη και μη καταχρηστική ή εισάγουσα δυσμενή διάκριση, διότι διαφορετικά η διαφωνία μεταξύ των κρατών μελών θα ήταν αναπόφευκτη.

103. Η Ιταλική Δημοκρατία παραδέχεται, συναφώς, ότι η διαπίστωση ότι τηρήθηκε η προϋπόθεση της έσχατης λύσεως ελέγχεται από το Δικαστήριο μόνον περιοριστικώς, δεδομένου ότι αποτελεί αντικείμενο διακριτικής εκτιμήσεως η οποία επιφυλάσσεται στο Συμβούλιο και, επομένως, ο ρόλος του δικαστή της Ένωσης περιορίζεται στην εκτίμηση του εάν συντρέχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

29 — COM(2011) 215 τελικό.

30 — Βλ. άρθρο 10 της εν λόγω προτάσεως (σ. 8).

Εντούτοις, εν προκειμένω, υφίσταται όντως πρόδηλη πλάνη, λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του γεγονότος ότι το νομοθετικό πλαίσιο για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ήταν εκ προοιμίου σε μεγάλο βαθμό ελλιπές και, αφετέρου, της συντομίας των διαπραγματεύσεων σε σχέση με το γλωσσικό καθεστώς.

104. Συναφώς, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι δεν εξαντλήθηκε κάθε δυνατότητα διαπραγματεύσεως μεταξύ των 27 κρατών μελών και ότι θα μπορούσαν να έχουν προταθεί και άλλες λύσεις όσον αφορά το γλωσσικό καθεστώς. Κατά τα εν λόγω κράτη μέλη, το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της προπαρατεθείσας προτάσεως για κανονισμό του Συμβουλίου, η οποία αφορούσε το γλωσσικό καθεστώς και υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 30 Ιουνίου 2010, και της προτάσεως για ενισχυμένη συνεργασία η οποία υποβλήθηκε επίσης από την Επιτροπή στις 14 Δεκεμβρίου 2010³¹, δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η καθιέρωση της εν λόγω συνεργασίας συνιστά έσχατη λύση και ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί δεν μπορούν να επιτευχθούν εντός ευλόγου χρόνου. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία διατείνονται ότι το εξάμηνο αυτό χρονικό διάστημα δεν ήταν ικανό να διασφαλίσει τη διεξαγωγή ήρεμων και ανοικτών συζητήσεων σχετικά με τις διαφορετικές δυνατότητες που υπήρχαν όσον αφορά το γλωσσικό καθεστώς. Συγκρίνοντας την υπό κρίση περίπτωση με την ενισχυμένη συνεργασία που καθιερώθηκε στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, επισημαίνουν ότι στη δεύτερη αυτή περίπτωση η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετική πρόταση το πρώτον μετά την παρέλευση τεσσάρων ετών και ότι η πρώτη συζήτηση σχετικά με τη δυνατότητα καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας πραγματοποιήθηκε δύο έτη μετά την υποβολή της εν λόγω προτάσεως.

105. Κατά το Συμβούλιο, ο έλεγχος του Δικαστηρίου πρέπει, εν προκειμένω, να περιοριστεί στο κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο είναι κατ' εξοχήν σε θέση να εκτιμήσει εάν προβλέπεται η επίτευξη συμφωνίας για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Ένωσης εντός ευλόγου χρόνου. Συναφώς, επισημαίνει ότι οι διατάξεις των Συνθηκών δεν απαιτούν να παρέλθει συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας υποβολής νομοθετικής προτάσεως και της ημερομηνίας εγκρίσεως της καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας. Τα κρίσιμα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη, προκειμένου να εξακριβωθεί εάν είναι πιθανόν να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι σκοποί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, είναι η ένταση και το περιεχόμενο των διαπραγματεύσεων, όχι η διάρκειά τους.

106. Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι, εν πάση περιπτώσει, μεταξύ της υποβολής της προπαρατεθείσας προτάσεως κανονισμού για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Ένωσης και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως μεσολάβησε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών.

107. Τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν υπέρ του Συμβουλίου, όπως και η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, συμφωνούν ότι οι διαπραγματεύσεις σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς είχαν περιέλθει σε αδιέξοδο. Η Επιτροπή επισημαίνει, ιδίως, ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν ένα από τα μέρη προβάλλει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως εκ μέρους του αρμόδιου θεσμικού οργάνου, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να ελέγξει εάν το εν λόγω όργανο εξέτασε με επιμέλεια και αμεροληψία όλα τα κρίσιμα στοιχεία της επίδικης υποθέσεως, τα οποία προβάλλονται προς στήριξη των συμπερασμάτων που συνάγονται από αυτά³². Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία δεν διευκρινίζουν ποια πραγματικά ή ουσιαστικά στοιχεία παρέλειψε να λάβει υπόψη το Συμβούλιο ή εξετάστηκαν χωρίς να επιδειχθεί η απαιτούμενη επιμέλεια και αμεροληψία.

31 — Πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου για εξουσιοδότηση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών [COM(2010) 790 τελικό].

32 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, C-326/05 P, Industrias Químicas del Vallés κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-6557, σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

2. Εκτίμηση

108. Όπως προαναφέρθηκε, η ενισχυμένη συνεργασία αποτελεί μέσο που παρέχεται σε ορισμένα κράτη μέλη τα οποία επιθυμούν να προχωρήσουν, όταν μια δράση δεν μπορεί να ευοδωθεί με τη συμμετοχή της Ένωσης στο σύνολό της. Το εν λόγω μέσο δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να αποτραπεί η επίτευξη συμβιβασμού, ο οποίος πρέπει πρωτίστως να επιδιωχθεί. Κατά τη γνώμη μου, αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η συνεργασία πρέπει να καθιερώνεται *ως έσχατη λύση*, εφόσον διαπιστωθεί ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί της συνεργασίας αυτής δεν μπορούν να επιτευχθούν εντός *ευλόγου χρόνου* από την Ένωση στο σύνολό της.

109. Στο κείμενο των Συνθηκών δεν ορίζεται ούτε η προϋπόθεση της έσχατης λύσεως ούτε η έννοια του ευλόγου χρόνου.

110. Όσον αφορά την έννοια της έσχατης λύσεως, επισημαίνεται, κατόπιν της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ως είχε προ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ότι το άρθρο 43, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της Συνθήκης του Άμστερνταμ όριζε ότι η ενισχυμένη συνεργασία μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνον «όταν οι στόχοι των [...] Συνθηκών δεν [θα ήταν] δυνατόν να επιτευχθούν με εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών που [προβλέπονταν] σ' αυτές». Το γράμμα της εν λόγω διατάξεως καταδεικνυε ότι το Συμβούλιο όφειλε κατ' αρχάς να εξαντλήσει τη νομοθετική διαδικασία και ότι η ενισχυμένη συνεργασία μπορούσε να σχεδιασθεί μόνον εφόσον το προτεινόμενο νομοθετικό μέτρο είχε απορριφθεί³³.

111. Από της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Νίκαιας και, κυρίως, της Συνθήκης της Λισσαβώνας κατέστη εμφανής η βούληση των συντακτών των Συνθηκών να μετριασθεί η αυστηρότητα της εν λόγω προϋποθέσεως, καθόσον απαλείφθηκε η αναφορά στις «σχετικές διαδικασίες [που προβλέπονται στις Συνθήκες]». Εξάλλου, από τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη Συνθήκη της Νίκαιας προκύπτει ότι η προϋπόθεση της έσχατης λύσεως εθεωρείτο σοβαρό εμπόδιο για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας³⁴. Συνεπώς, είναι εμφανές ότι η προϋπόθεση αυτή δεν απαιτεί κατ' ανάγκην να διαπιστωθεί ότι ορισμένη νομοθετική πρόταση απορρίφθηκε διά ψηφοφορίας, αλλά να διαπιστωθεί ότι υφίσταται όντως αδιέξοδο το οποίο ενδέχεται να ανακύψει σε οποιοδήποτε στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας και το οποίο επιβεβαιώνει την αδυναμία επιτεύξεως συμβιβασμού³⁵. Η ενισχυμένη συνεργασία συνιστά, επομένως, το μέσο που χρησιμοποιείται ως έσχατη λύση, όταν διαπιστώνεται ότι ουδόλως μπορεί να επιτευχθεί συμβιβασμός μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας. Συναφώς, το Κοινοβούλιο, προκειμένου να ορίσει την έννοια της ενισχυμένης συνεργασίας, χρησιμοποίησε την έκφραση «κατ' εξαίρεση επιλογή για την επίτευξη ύστατης διεξόδου σε περίπτωση πολιτικής κατάστασης ανάγκης»³⁶.

112. Ασφαλώς, προκειμένου να διασφαλίζει και να ενθαρρύνει την επίτευξη συμβιβαστικών λύσεων, το Συμβούλιο πρέπει να βεβαιωθεί ότι είναι πρόδηλο ότι τέτοιου είδους λύση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί εντός ευλόγου χρόνου.

113. Η Συνθήκη ΕΕ δεν ορίζει ούτε την έννοια του ευλόγου χρόνου. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι στο άρθρο 20, παράγραφος 2, ΣΕΕ προβλέπεται ότι εναπόκειται στο Συμβούλιο να διαπιστώσει εάν οι επιδιωκόμενοι σκοποί της συνεργασίας όντως δεν μπορούν να επιτευχθούν σε εύλογο χρόνο από την Ένωση στο σύνολό της. Τούτο εξηγείται, κατά τη γνώμη μου, από το γεγονός ότι το Συμβούλιο είναι

33 — Βλ., συναφώς, Bribosia, H., «Les coopérations renforcées: quel modèle d'intégration différenciée pour l'Union européenne? – Analyse comparative du mécanisme général de la coopération renforcée, du projet de coopération structure permanente en matière de défense, et de la pratique d'autres coopérations renforcées 'prédéterminées' en matière sociale, au sein de l'Espace de liberté, sécurité et justice, et dans l'Union économique et monétaire», διπλωματική εργασία της 26ης Ιουνίου 2007, Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, Φλωρεντία, σ. 97.

34 — Βλ. διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών σχετικά με το έγγραφο θέσεως της Γερμανίας και της Ιταλίας, της 4ης Οκτωβρίου 2000 (CONFER 4783/00), σ. 4.

35 — Βλ., συναφώς, σ. 18 του προπαρατεθέντος στην υποσημείωση 23 διαβιβαστικού σημειώματος.

36 — Βλ. σημείο 10 του ψηφίσματος σχετικά με την εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ: συνέπειες των ενισχυμένων συνεργασιών (ΕΕ 1998, C 292, σ. 143).

κατ' εξοχήν σε θέση να εκτιμήσει εάν ορισμένη συμφωνία μπορεί, τελικώς, να επιτευχθεί μεταξύ των μελών του. Αυτό και μόνον γνωρίζει τις λεπτομέρειες της νομοθετικής διαδικασίας, το περιεχόμενο των συζητήσεων που έλαβαν χώρα και τις καταστάσεις αδιεξόδου τις οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίσει.

114. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, καθώς και εκείνων που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 27 έως 29 των ανά χειράς προτάσεων, θεωρώ ότι το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως προκειμένου να καθορίσει εάν ορθώς καθιερώθηκε η ενισχυμένη συνεργασία ως έσχατη λύση και να διαπιστώσει ότι οι επιδιωκόμενοι σκοποί της οικείας συνεργασίας δεν μπορούν να επιτευχθούν εντός ευλόγου χρόνου από την Ένωση στο σύνολό της.

115. Κατά τα λοιπά, η εν λόγω βούληση των συντακτών των Συνθηκών να χορηγήσουν ευρεία διακριτική ευχέρεια στο Συμβούλιο όσον αφορά την εκτίμηση του εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της έσχατης λύσεως και του ευλόγου χρόνου επιβεβαιώνεται, κατά τη γνώμη μου, από το γεγονός ότι οι εν λόγω συντάκτες μερίμνησαν, αντιθέτως, να ορίσουν προθεσμίες όσον αφορά τις ειδικές διαδικασίες καθιερώσεως ενισχυμένων συνεργασιών στους τομείς της συστάσεως Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και της αστυνομικής συνεργασίας. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον πρώτο τομέα, το άρθρο 86, παράγραφος 1, δεύτερο και τελευταίο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, εφόσον δεν επιτευχθεί ομοφωνία σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ομάδα αποτελούμενη από εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη μπορεί να ζητήσει να παραπεμφθεί το σχέδιο κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών, σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου κανονισμού, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας θεωρείται ότι χορηγήθηκε. Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται όσον αφορά την αστυνομική συνεργασία³⁷.

116. Συνεπώς, εφόσον το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς το κατά πόσον οι επιδιωκόμενοι σκοποί της ενισχυμένης συνεργασίας δεν μπορούν να επιτευχθούν εντός ευλόγου χρόνου από την Ένωση στο σύνολό της, κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 2, ΣΕΕ, ο έλεγχος του Δικαστηρίου περιορίζεται στην εξέταση του εάν κατά την άσκηση αυτής της διακριτικής ευχέρειας το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη ή ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας ή, ακόμη, εάν το εν λόγω όργανο υπερέβη προδήλως τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας³⁸.

117. Ειδικότερα, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να ελέγξει εάν το Συμβούλιο εξέτασε, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της επίδικης υποθέσεως τα οποία προβάλλονται προς στήριξη των συμπερασμάτων που συνάγονται από αυτά³⁹.

118. Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών στοιχείων που εκτέθηκαν από το Βασίλειο της Ισπανίας και την Ιταλική Δημοκρατία, από το Συμβούλιο, καθώς και από τους παρεμβαίνοντες υπέρ του Συμβουλίου και λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων πράξεων που οδήγησαν, τελικώς, στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Συμβούλιο, κατά τη γνώμη μου, δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

119. Συγκεκριμένα, στην προπαρατεθείσα πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2010, η Επιτροπή εκθέτει τα διαδοχικά στάδια της νομοθετικής διαδικασίας που κινήθηκε για τον σκοπό αυτό, στάδια τα οποία περιγράφονται συνοπτικότερα στις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία δικαιολογούν την προσφυγή σε ενισχυμένη συνεργασία.

37 — Βλ. άρθρο 87, παράγραφος 3, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

38 — Βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση *Enviro Tech (Europe)* (σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

39 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Industrias Químicas del Vallés* κατά Επιτροπής (σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

120. Ειδικότερα, την 1η Αυγούστου 2000 η Επιτροπή υπέβαλε μια πρώτη πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας⁴⁰. Η πρόταση αυτή αποσκοπούσε, μεταξύ άλλων, στο να προτείνει απλοποιημένες και οικονομικά συμφέρουσες μεταφραστικές ρυθμίσεις, καθιστώντας δυνατή τη χορήγηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε μία από τις επίσημες γλώσσες του ΕΓΔΕ και τη μετάφραση των αξιώσεων στις δύο άλλες επίσημες γλώσσες. Εντούτοις, από το ανακοινωθέν τύπου της 26ης Νοεμβρίου 2001 προκύπτει ότι «[τ]ο Συμβούλιο συζήτησε επί μακρόν τις διάφορες πτυχές του σχεδίου για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, και ιδιαίτερα το γλωσσικό καθεστώς και το ρόλο των εθνικών γραφείων σε σχέση με το [ΕΓΔΕ και ότι παρά] τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, δεν στάθηκε δυνατή η επίτευξη συμφωνίας κατά την σύνοδο αυτή»⁴¹.

121. Εξάλλου, από το ανακοινωθέν Τύπου της 20ής Δεκεμβρίου 2001 προκύπτει ότι το Συμβούλιο συνέχισε τη συζήτηση σχετικά με τη δημιουργία κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, εξετάζοντας επισταμένως, μεταξύ άλλων, το γλωσσικό καθεστώς, χωρίς εντούτοις να καταλήξει σε ομόφωνη συμφωνία⁴². Οι συζητήσεις συνεχίστηκαν έως τις 11 Μαρτίου 2004⁴³, ημερομηνία κατά την οποία το Συμβούλιο κατέληξε ότι ήταν αδύνατη η επίτευξη πολιτικής συμφωνίας, λόγω του ζητήματος του γλωσσικού καθεστώτος⁴⁴.

122. Εν συνεχεία, οι συζητήσεις επανελήφθησαν το 2008, κατά τη διάρκεια της σλοβενικής Προεδρίας. Ειδικότερα, η σλοβενική Προεδρία υπέβαλε αναθεωρημένη πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, στις 23 Μαΐου 2008⁴⁵. Η Επιτροπή επισημαίνει, στην προπαρατεθείσα πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2010, ότι η εν λόγω αναθεωρημένη πρόταση κανονισμού συζητήθηκε εκτενώς στο πλαίσιο του Συμβουλίου κατά τη διάρκεια των διαδοχικών προεδριών του 2008 και του 2009⁴⁶.

123. Εν τέλει, μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας και της νέας νομικής βάσεως για τη δημιουργία τίτλου διανοητικής ιδιοκτησίας, ήτοι του άρθρου 118 ΣΛΕΕ, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 30 Ιουνίου 2010, την προπαρατεθείσα πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί μεταφραστικών ρυθμίσεων για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω πρόταση αποτέλεσε αντικείμενο πολυάριθμων συζητήσεων⁴⁷, και τελικώς κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2010 καταγράφηκε ότι δεν υπήρχε ομοφωνία όσον αφορά την πρόταση αυτή⁴⁸. Στις 10 Δεκεμβρίου 2010, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε ότι υπήρχαν ανυπέρβλητες δυσκολίες οι οποίες, εκείνη τη χρονική στιγμή και στο ορατό μέλλον, καθιστούσαν αδύνατη την ομοφωνία⁴⁹.

124. Κατά τη γνώμη μου, με βάση τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, το Συμβούλιο ορθώς έκρινε ότι, ύστερα από έτη συζητήσεων, οι οποίες κατέληγαν πάντοτε σε αποτυχία, ήταν αδύνατο να λάβει την απαιτούμενη ομόφωνη απόφαση και, συνεπώς, να προβεί σε ενέργειες με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών.

40 — COM(2000) 412 τελικό.

41 — Βλ. σ. 19 του ανακοινωθέντος τύπου 14400/01 (Presse 440) επί της 2389ης συνόδου του Συμβουλίου – Εσωτερική αγορά, καταναλωτές και τουρισμός, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/01/st14/st14400.fr01.pdf>.

42 — Βλ. σ. 4 του ανακοινωθέντος Τύπου 15489/01 (Presse 489) επί της 2403ης συνόδου του Συμβουλίου – Εσωτερική αγορά, καταναλωτές, τουρισμός, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/01/st15/st15489.fr01.pdf>.

43 — Βλ. σ. 15 του ανακοινωθέντος Τύπου 6874/03 (Presse 59) επί της 2490ης συνόδου του Συμβουλίου – Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα), της 3ης Μαρτίου 2003, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/03/st06/st06874.fr03.pdf>, και σ. 11 του ανακοινωθέντος Τύπου 15141/03 (Presse 337) επί της 2547ης συνόδου του Συμβουλίου – Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα), της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2003, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/03/st15/st15141.fr03.pdf>.

44 — Βλ. σ. 15 του ανακοινωθέντος Τύπου 6648/04 (Presse 62) επί της 2570ης συνόδου του Συμβουλίου – Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα), της 11ης Μαρτίου 2004, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/04/st06/st06648.fr04.pdf>.

45 — Πρόταση διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο του Συμβουλίου υπό τον αριθμό 9465/08.

46 — Σελίδα 4.

47 — Βλ., ιδίως, έγγραφα υπ' αριθ. 13031/10, 14377/10 και 15395/10 του Συμβουλίου.

48 — Βλ. ανακοινωθέν Τύπου 16041/10 (Presse 297) επί της έκτακτης συνόδου του Συμβουλίου – Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα, Διάστημα), της 10ης Νοεμβρίου 2010.

49 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 4 της προσαλλομένης αποφάσεως.

125. Επομένως, ουδόλως προκύπτει ότι το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κατά τη σφαιρική εκτίμηση της καταστάσεως. Είναι προφανές ότι κανένα μέσο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας δεν ήταν ικανό να επιφέρει άρση του αδιεξόδου εκείνη τη χρονική στιγμή και στο μέλλον. Επομένως, η ενισχυμένη συνεργασία αποτελούσε εμφανώς την έσχατη λύση για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών.

126. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, φρονώ ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από τη μη τήρηση της προϋποθέσεως περί έσχατης λύσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

ΣΤ – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση των άρθρων 118, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και 326 ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 20, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

127. Κατά το Βασίλειο της Ισπανίας και την Ιταλική Δημοκρατία, η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 326 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο οι ενισχυμένες συνεργασίες δεν θίγουν την εσωτερική αγορά ούτε την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και δεν συνιστούν διάκριση ή φραγμό στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ούτε προκαλούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ τους.

128. Συγκεκριμένα, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι η ενισχυμένη συνεργασία που εγκρίνεται με την εν λόγω απόφαση τείνει στην απορρόφηση της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας που έχει ως αντικείμενο καινοτόμα προϊόντα εις βάρος των μη συμμετεχόντων κρατών μελών. Εξάλλου, υποστηρίζουν ότι η εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία θίγει την εσωτερική αγορά, τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών στον βαθμό που τα ενιαία διπλώματα ευρεσιτεχνίας παράγουν αποτελέσματα μόνον σε τμήμα της επικράτειας της Ένωσης.

129. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εισάγει διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων στο μέτρο που οι εμπορικές συναλλαγές με αντικείμενο καινοτόμα προϊόντα θα καταστούν ευχερέστερες, σύμφωνα με το γλωσσικό καθεστώς που προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη 7 της εν λόγω αποφάσεως, για τις επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν ως γλώσσα εργασίας τη γερμανική, την αγγλική ή τη γαλλική γλώσσα, ενώ θα περιοριστούν για τις επιχειρήσεις οι οποίες δεν χρησιμοποιούν τις γλώσσες αυτές. Τούτο αποτελεί επίσης παράβαση του άρθρου 326 ΣΛΕΕ.

130. Η Ιταλική Δημοκρατία προσθέτει ότι, κατά το άρθρο 118, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο ευρωπαϊκός τίτλος για τα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας πρέπει να παράγει ενιαία αποτελέσματα στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης, άλλως δεν μπορεί να δημιουργηθεί. Εντούτοις, εν προκειμένω, η ενισχυμένη συνεργασία δεν συνάδει με την επιταγή αυτή, καθόσον έχει ως συνέπεια την κατάτμηση της εσωτερικής αγοράς.

131. Εξάλλου, η εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία εμποδίζει τη συνεκτική ανάπτυξη της βιομηχανικής πολιτικής και συμβάλλει στη διεύρυνση των αποκλίσεων που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών από τεχνολογικής απόψεως, θίγοντας με τον τρόπο αυτό την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Συγκεκριμένα, το σύστημα χορηγήσεως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έχει ως σκοπό να οριοθετήσει σαφώς τα δικαιώματα κυριότητας επί των καινοτομιών, να προωθήσει τις επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη και να θέσει τα θεμέλια μιας αγοράς τεχνολογιών. Συνεπώς, το σύστημα που θεσπίστηκε με την ενισχυμένη συνεργασία παρέχει σημαντικό πλεονέκτημα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη εις βάρος των μη συμμετεχόντων κρατών μελών. Το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτει ότι το γλωσσικό καθεστώς που προτίθεται να καθιερώσει το Συμβούλιο περιορίζει ουσιαδώς τη διάδοση της τεχνογνωσίας και, ως εκ τούτου, την οικονομική και τεχνολογική δημιουργία και

ανάπτυξη ορισμένων κρατών μελών, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις των κρατών μελών οι οποίες χειρίζονται άριστα τις επίσημες γλώσσες του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας έχουν αμεσότερη πρόσβαση στην τεχνογνωσία που περιέχεται στα έγγραφα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επομένως, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη θα παράγουν ευχερέστερα καινοτομίες και θα τείνουν να έχουν σημαντικότερη και ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη σε σχέση με άλλα κράτη μέλη των οποίων η πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες θα είναι περιορισμένη ή θα αποκλείεται.

132. Εν τέλει, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση για την έγκριση της ενισχυμένης συνεργασίας αντιβαίνει στον σκοπό της ενισχύσεως της διαδικασίας ολοκληρώσεως της Ένωσης, κατά παράβαση του άρθρου 20, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Το εν λόγω κράτος μέλος διατείνεται ότι η εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία όχι μόνο δεν προωθεί τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως, αλλά την εμποδίζει, δεδομένου ότι, στην πραγματικότητα, έχει ως μοναδικό σκοπό τον αποκλεισμό των κρατών μελών που δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα σε σχέση με το προτεινόμενο γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Με την επιβολή συγκεκριμένου γλωσσικού καθεστώτος, το Συμβούλιο επιβάλλει μια πολιτική επιλογή η οποία προκαλεί διαίρεση εντός της Ένωσης και ουδόλως διέπεται από το πνεύμα της ενοποιήσεως που πρέπει να χαρακτηρίζει τη μέθοδο της ενισχυμένης συνεργασίας.

133. Το Συμβούλιο δεν αντιλαμβάνεται κατά τι η ενισχυμένη συνεργασία, ιδίως το γλωσσικό καθεστώς που προτίθεται να καθιερώσει, θίγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να υποτεθεί ότι στο Βασίλειο της Ισπανίας και στην Ιταλική Δημοκρατία θα υποβληθούν λιγότερες αιτήσεις περί επικυρώσεως ενιαίων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

134. Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι, επί του παρόντος, οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν είτε να ζητήσουν τη χορήγηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο παράγει αποτελέσματα σε όλα κράτη μέλη είτε να ζητήσουν την παροχή προστασίας σε ορισμένα από τα εν λόγω κράτη, γεγονός που οδηγεί σε κατακερματισμό της αγοράς. Η νέα μορφή προστασίας που παρέχει το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αποτελεί πρόσθετη δυνατότητα για τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως της γεωγραφικής τους προελεύσεως, η οποία θα περιορίσει τον εν λόγω κατακερματισμό της αγοράς στον βαθμό που οι εν λόγω επιχειρήσεις θα μπορούν να απολαύουν της προστασίας του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο έδαφος των 25 συμμετεχόντων κρατών μελών. Στην πραγματικότητα, ο εν λόγω κατακερματισμός στον οποίο αναφέρονται το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία δεν οφείλεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά μάλλον στην υφιστάμενη κατάσταση.

135. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι το επιχείρημα του Βασιλείου της Ισπανίας κατά το οποίο η προσβαλλόμενη απόφαση εισάγει δυσμενή διάκριση λόγω του γλωσσικού καθεστώτος που καθιερώνει είναι προδήλως πρόωρο και απαράδεκτο, στο μέτρο που οι οριστικές λεπτομέρειες του εν λόγω καθεστώτος δεν είναι ακόμη γνωστές, δεδομένου ότι αυτό δεν έχει ακόμη θεσπιστεί.

136. Τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν υπέρ του Συμβουλίου, καθώς και η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, συμφωνούν με τα επιχειρήματα του Συμβουλίου. Ειδικότερα, η Επιτροπή εμμένει στο γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει αμιγώς διαδικαστικό χαρακτήρα και καθορίζει το πεδίο εφαρμογής και τους σκοπούς μιας ενισχυμένης συνεργασίας η οποία δεν έχει οριστικοποιηθεί ακόμη. Τυχόν προσβολή της εσωτερικής αγοράς θα μπορούσε, ενδεχομένως, να απορρέει μόνον από τις συναφείς ουσιαστικές διατάξεις, οι οποίες δεν έχουν εγκριθεί ακόμη, ιδίως εκείνες που αφορούν το γλωσσικό καθεστώς. Το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει μόνον εάν η ενισχυμένη συνεργασία που θεσπίζεται με την προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει κατ' ανάγκην στις διατάξεις των Συνθηκών. Η Επιτροπή υπενθυμίζει, συναφώς, την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2010, C-58/08, Vodafone κ.λπ.⁵⁰, κατά την οποία το Δικαστήριο αναγνώρισε στον νομοθέτη της Ένωσης ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στους τομείς στους οποίους καλείται να προβεί σε σύνθετες αξιολογήσεις και εκτιμήσεις και σε επιλογές

50 — Συλλογή 2010, σ. I-4999.

τόσο πολιτικής όσο και οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως. Επομένως, το ζήτημα δεν είναι εάν ορισμένο μέτρο που θεσπίστηκε στους εν λόγω τομείς είναι το μόνο ή το καλύτερο δυνατό, καθόσον η νομιμότητα ενός τέτοιου μέτρου μπορεί να επηρεαστεί μόνον όταν αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο από τα αρμόδια θεσμικά όργανα σκοπό⁵¹.

2. Εκτίμηση

137. Η απόφαση με την οποία εγκρίνεται η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας ορίζει το διαδικαστικό πλαίσιο εντός του οποίου θα εκδοθούν εν συνεχεία άλλες πράξεις, προκειμένου η εν λόγω συνεργασία να υλοποιηθεί. Συνεπώς, ο δικαστικός έλεγχος της αποφάσεως περί εγκρίσεως δεν πρέπει να συγχέεται με τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων που εκδόθηκαν, εν συνεχεία, στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας.

138. Εντούτοις, καίτοι το Συμβούλιο, στην προσβαλλόμενη απόφαση, όντως περιέγραψε το πιθανό γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, εντούτοις η καθιέρωση του εν λόγω γλωσσικού καθεστώτος δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη νομιμότητα της αποφάσεως περί εγκρίσεως της ενισχυμένης συνεργασίας. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξετασθεί σε μεταγενέστερο στάδιο και να αποτελέσει αντικείμενο χωριστής πράξεως η οποία πρέπει να ληφθεί ομόφωνα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 118, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Μόνον σε περίπτωση ασκήσεως άλλης προσφυγής στρεφόμενης κατά της πράξεως αυτής θα μπορούσε το Δικαστήριο να ασκήσει τον δικαιοδοτικό του έλεγχο επί της εν λόγω πράξεως.

139. Ο έλεγχος του Δικαστηρίου περιορίζεται στο ζήτημα εάν η προσβαλλόμενη απόφαση πληροί τις προϋποθέσεις για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, σύμφωνα με τα άρθρα 20 ΣΕΕ και 326 ΣΛΕΕ επ.⁵².

140. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι τα επιχειρήματα του Βασιλείου της Ισπανίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας που αφορούν το γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθώς και εκείνα που αφορούν το άρθρο 118, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

141. Επομένως, πρέπει, εν συνεχεία, να εξεταστεί εάν η προσβαλλόμενη απόφαση πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 326 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, στον βαθμό που η εγκριθείσα με την απόφαση αυτή ενισχυμένη συνεργασία θίγει την εσωτερική αγορά, καθώς και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Περαιτέρω, προβάλλουν ότι η συνεργασία αυτή συνιστά διάκριση και φραγμό στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

142. Για τους λόγους που εκτίθενται στα σημεία 27 έως 29 των ανά χείρας προτάσεων, ο έλεγχος του Δικαστηρίου πρέπει να περιοριστεί στο ζήτημα εάν το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Ειδικότερα, το Δικαστήριο πρέπει να ελέγξει εάν το μέτρο της καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι προδήλως ακατάλληλο⁵³, στο μέτρο που η συνεργασία αυτή θίγει την εσωτερική αγορά, καθώς και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, εισάγει διάκριση και φραγμούς στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

143. Κατά τη γνώμη μου, δεν υφίσταται καμία ένδειξη περί αυτού, αλλά μάλλον περί του αντιθέτου.

51 — Σκέψη 52 της εν λόγω αποφάσεως.

52 — Βλ. σημείο 98 των ανά χείρας προτάσεων.

53 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις *Swedish Match*, προπαρατεθείσα (σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-344/04, *IATA και ELFAA* (Συλλογή 2006, σ. I-403, σκέψη 80 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

144. Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε από το Συμβούλιο κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής. Στην εν λόγω πρόταση, η Επιτροπή εξέτασε εάν η σχεδιαζόμενη ενισχυμένη συνεργασία πληρούσε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από τις σχετικές διατάξεις των Συνθηκών. Προς τον σκοπό αυτό, υπενθύμισε ότι τα διάφορα εθνικά συστήματα χορηγήσεως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας συνυπάρχουν με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό σύστημα το οποίο θεσπίστηκε στο πλαίσιο της ΣΕΔΕ. Η εν λόγω πολυμορφία των συστημάτων χορηγήσεως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας οδηγεί, κατά την Επιτροπή, σε διάσπαση της έννομης προστασίας των ευρεσιτεχνιών⁵⁴. Η Επιτροπή στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, σε εκτίμηση επιπτώσεων, την οποία κατήρτισε το 2010⁵⁵, στην οποία εξέτασε ποια προβλήματα συνδέονταν με την ποικιλομορφία των συστημάτων χορηγήσεως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και ποιοι ήταν οι πιθανοί τρόποι επίλυσεως των προβλημάτων αυτών. Το εν λόγω θεσμικό όργανο διαπίστωσε, ιδίως, ότι, στην πράξη, οι δικαιούχοι διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αναζητούν επί του παρόντος προστασία των εφευρέσεών τους μέσω του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε μικρό αριθμό κρατών μελών, ιδίως, λόγω του υψηλού κόστους και της πολυπλοκότητας που συνεπάγονται τα έξοδα μεταφράσεως, οι απαιτήσεις επικυρώσεως, τα επίσημα τέλη και οι απαιτήσεις επαγγελματικής εκπροσωπήσεως⁵⁶.

145. Στηριζόμενο, ιδίως, στην εν λόγω πρόταση⁵⁷, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποσκοπεί στην προαγωγή της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, καθώς και της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η δημιουργία ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών για μια ομάδα κρατών μελών θα βελτιώσει το επίπεδο προστασίας των ευρεσιτεχνιών, καθιστώντας δυνατή την παροχή ομοιόμορφης προστασίας δυνάμει του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε ολόκληρη την επικράτεια των συμμετεχόντων κρατών μελών, και θα καταργήσει τα έξοδα και την πολυπλοκότητα στο έδαφος των εν λόγω κρατών μελών⁵⁸.

146. Εξάλλου, το Συμβούλιο, στην αιτιολογική σκέψη 14 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνει ότι οι επιχειρήσεις των μη συμμετεχόντων κρατών μελών πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να τύχουν προστασίας δυνάμει του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο έδαφος των συμμετεχόντων κρατών μελών υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τις επιχειρήσεις των συμμετεχόντων κρατών μελών.

147. Δεν θεωρώ ότι η εκτίμηση του Συμβουλίου πάσχει λόγω πρόδηλης πλάνης.

148. Συγκεκριμένα, δεν αμφισβητείται ότι τυχόν διαφοροποίηση της προστασίας που παρέχεται για την ίδια εφεύρεση εντός της Ένωσης οδηγεί σε κατάτμηση της εσωτερικής αγοράς, ιδίως διότι η εν λόγω προστασία ενδέχεται να παρέχεται σε ορισμένα κράτη μέλη, αλλά όχι σε άλλα⁵⁹. Τούτο έχει ως άμεση συνέπεια να καθίσταται ιδιαίτερος δυσχερές για τους δικαιούχους διπλώματος ευρεσιτεχνίας να αποτρέψουν την είσοδο, στην επικράτεια των κρατών μελών στα οποία δεν έχουν καταχωρίσει τις οικείες ευρεσιτεχνίες, αγαθών και προϊόντων τρίτων χωρών τα οποία προσβάλλουν τα δικαιώματά τους από το εν λόγω δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

149. Η ενισχυμένη συνεργασία για τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο παράγει ενιαία αποτελέσματα στην επικράτεια πλειόνων κρατών μελών, εν προκειμένω στην επικράτεια είκοσι πέντε κρατών μελών, συμβάλλει οπωσδήποτε στη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και στη μείωση των φραγμών στις συναλλαγές, και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Επ' αυτού, το Δικαστήριο έχει κρίνει, ήδη από το 1968⁶⁰, ότι οι εθνικοί κανόνες περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας δεν αποτέλεσαν ακόμη αντικείμενο ενοποιήσεως στο

54 — Βλ. σ. 9 και 10 της προπαρατεθείσας προτάσεως της Επιτροπής.

55 — Βλ. προπαρασκευαστικές εργασίες της Επιτροπής, συνοδευτικό έγγραφο της προτάσεως κανονισμού του Συμβουλίου περί μεταφραστικών ρυθμίσεων για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 30ής Ιουνίου 2010 [SEC(2010) 796]. Το έγγραφο είναι διαθέσιμο μόνο στην αγγλική γλώσσα.

56 — Σελίδες 9 έως 12.

57 — Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 3 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

58 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 11 της εν λόγω αποφάσεως.

59 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Ιουλίου 1995, C-350/92, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1995, σ. I-1985, σκέψεις 34 έως 36).

60 — Απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1968, 24/67, Parke και Davis (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 686).

πλαίσιο της Ένωσης και ότι, ελλείψει της εν λόγω ενοποιήσεως, ο εθνικός χαρακτήρας της προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και οι διαφορές μεταξύ των σχετικών νομοθεσιών μπορούν να δημιουργήσουν εμπόδια τόσο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προστατευόμενων προϊόντων όσο και στη λειτουργία του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς⁶¹.

150. Εξάλλου, δεν αντιλαμβάνομαι κατά τι η καθιέρωση της εν λόγω ενισχυμένης συνεργασίας θίγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Δυνάμει του άρθρου 174 ΣΛΕΕ, η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής. Η Ένωση πρέπει, ιδίως, να αποβλέπει στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων αναπτύξεως των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών. Ως εκ τούτου, ο σκοπός είναι να διασφαλίζεται στους πολίτες της Ένωσης ισότητα ευκαιριών και ισότιμες συνθήκες ποιοτικής διαβίωσης σε ολόκληρη την Ένωση.

151. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ένας μηχανισμός ο οποίος αποβλέπει στη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο παρέχει ομοιόμορφη προστασία στο έδαφος πλειόνων κρατών μελών συμβάλλει στην αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της Ένωσης, δεδομένου ότι συνεπάγεται τον περιορισμό των αποκλίσεων που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου, όλοι οι οικονομικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν της προστασίας που παρέχει το εν λόγω δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, στον βαθμό που ο τόπος καταγωγής όσων υποβάλλουν αίτηση για τη χορήγηση ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν λαμβάνεται υπόψη για την απόκτησή του⁶².

152. Επομένως, φρονώ ότι το Συμβούλιο, εγκρίνοντας την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας με σκοπό τη δημιουργία ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

153. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, θεωρώ ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση των άρθρων 118, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και 326 ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 20, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Z – Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση των άρθρων 327 ΣΛΕΕ και 327 ΣΛΕΕ

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

154. Το Βασίλειο της Ισπανίας υπενθυμίζει ότι το άρθρο 327 ΣΛΕΕ ορίζει ότι οι ενισχυμένες συνεργασίες σέβονται τις αρμοδιότητες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που δεν συμμετέχουν σε αυτές. Εντούτοις, το Συμβούλιο θέσπισε γλωσσικό καθεστώς το οποίο υποχρεώνει το εν λόγω κράτος μέλος να παραιτηθεί από το δικαίωμα που του χορηγεί το άρθρο 65 της ΣΕΔΕ να ζητεί τη μετάφραση της περιγραφής των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην ισπανική γλώσσα, προκειμένου αυτά να παράγουν έννομα αποτελέσματα στην Ισπανία. Εξάλλου, προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το δικαίωμα του Βασιλείου της Ισπανίας να συμμετάσχει στο μέλλον στην ενισχυμένη συνεργασία, καθόσον το Συμβούλιο καθιέρωσε γλωσσικό καθεστώς το οποίο το εν λόγω κράτος μέλος δεν μπορεί να αποδεχθεί.

155. Το Συμβούλιο υποστηρίζει, συναφώς, ότι η μη συμμετοχή του Βασιλείου της Ισπανίας στην ενισχυμένη συνεργασία οφείλεται αποκλειστικώς στη βούληση του εν λόγω κράτους μέλους. Το Συμβούλιο προσθέτει ότι είναι προφανές και εύλογο ότι, οσάκις τα θεσμικά όργανα της Ένωσης θεσπίζουν κοινούς κανόνες σε ορισμένο τομέα, τα κράτη μέλη δεν έχουν την ευχέρεια να λαμβάνουν αποφάσεις κατά το δοκούν στον τομέα αυτό.

61 — Σελίδα 109.

62 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 14 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

156. Εξάλλου, το Συμβούλιο και οι παρεμβαίνοντες υπέρ αυτού υποστηρίζουν ότι ο υπό εξέταση λόγος ακυρώσεως στηρίζεται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι είναι κατ' ουσίαν ή κατά νόμον αδύνατον, για το Βασίλειο της Ισπανίας ή την Ιταλική Δημοκρατία, να συμμετάσχουν στην εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία.

2. Εκτίμηση

157. Αντιλαμβάνομαι ότι, με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει, αφενός, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση το υποχρεώνει να παραιτηθεί από το δικαίωμα που του χορηγεί το άρθρο 65 της ΣΕΔΕ να ζητεί τη μετάφραση της περιγραφής των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην ισπανική γλώσσα προκειμένου αυτά να παράγουν έννομα αποτελέσματα στην Ισπανία, κατά παράβαση του άρθρου 327 ΣΛΕΕ και, αφετέρου, ότι η προϋπόθεση κατά την οποία η ενισχυμένη συνεργασία πρέπει να παραμένει ανοικτή στα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 328 ΣΛΕΕ, δεν τηρήθηκε, στον βαθμό που η επίμαχη συνεργασία καθιερώνει ένα γλωσσικό καθεστώς το οποίο το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορεί να αποδεχθεί.

158. Φρονώ ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος.

159. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του εν λόγω λόγου ακυρώσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας στηρίζει την επιχειρηματολογία του στο γλωσσικό καθεστώς του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και, ιδίως, στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών σε σχέση με τις εφαρμοστέες μεταφραστικές ρυθμίσεις, της 13ης Απριλίου 2011⁶³.

160. Εντούτοις, όπως προεκτέθηκε στα σημεία 138 και 139 των ανά χείρας προτάσεων, η καθιέρωση του εν λόγω γλωσσικού καθεστώτος δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη νομιμότητα της αποφάσεως περί εγκρίσεως της ενισχυμένης συνεργασίας.

161. Το Βασίλειο της Ισπανίας σκοπεί, στην πραγματικότητα, στο να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα του μελλοντικού κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών σε σχέση με τις εφαρμοστέες μεταφραστικές ρυθμίσεις.

162. Κατά συνέπεια, είμαι της γνώμης ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

IV – Πρόταση

163. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο:

- 1) Να απορρίψει την προσφυγή.
- 2) Να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας (υπόθεση C-274/11) και την Ιταλική Δημοκρατία (υπόθεση C-295/11) στα δικαστικά τους έξοδα και να αποφασίσει ότι το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι παρεμβαίνοντες φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

63 — COM(2011) 216 τελικό.